

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra Radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Diplomová práce

**Analýza závad zjištěných při požárních
kontrolách prováděných v rámci výkonu
státního požárního dozoru Hasičským
záchranným sborem Jihočeského kraje
za léta 2003 - 2012**

Vypracoval: Bc. Filip Košťál
Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D

České Budějovice 2014

Abstrakt

Diplomová práce na téma Analýza závad zjištěných při požárních kontrolách prováděných v rámci výkonu státního požárního dozoru Hasičským záchranným sborem Jihočeského kraje za léta 2003 – 2012 je zaměřená na porovnávání závad, které byly vybrány postupnou eliminací ze všech 700 požárních kontrol na konečných 150 komplexních požárních kontrol a začleněno po rocích do desetiletého porovnávaného období. Pro potřeby komplexního hodnocení byly z porovnávání vyřazeny kontrolní dohlídky a tematické požární kontroly, jelikož neobsahovaly všechny potřebné informace. Ze všech provedených komplexních kontrol obsahující 30 zjišťovaných skutečností o správnosti a existenci dokumentů u zkoumaného subjektu a 7 sledovaných skutečností z fyzické obhlídky objektu bylo vybráno 6 parametrů, které byly následně porovnávány.

Cílem mé práce bylo zjistit, zda počty závad zjištěných při výkonu státního požárního dozoru v jednotlivých kategoriích stoupají.

V teoretické části jsou shrnuty základní právní normy, které se týkají Hasičského záchranného sboru ČR a výkonu státního požárního dozoru a některé rozšiřující právní normy, které dále souvisejí s kontrolní činností či kontrolovanými subjekty. Zpracování tématu diplomové práce si vyžádalo vysvětlení některých pojmů, například právnická osoba, podnikající fyzická osoba, požární kontrola, státní požární dozor a jeho začlenění v rámci HZS ČR. Kapitola obsahuje popisy činností včetně grafického znázornění postupů vztahující se k výkonu státního požárního dozoru. Samostatná část je věnována historii požární ochrany, utvoření povědomí o tehdejší době a také chronologickému začlenění některých klíčových právních norem závazných pro Hasičský záchranný sbor ČR a výkon státního požárního dozoru. Pro správné provedení požární kontroly bylo nutné uvést pravidla, kterými se řídí výkon státního požárního dozoru, například odborná způsobilost příslušníků HZS a jejich identifikace u subjektu na místě kontroly, dále si vyjasnit pojmy plán požárních kontrol a program požárních kontrol. Poslední částí teoretické podkladu diplomové práce jsou pravidla pro chování příslušníků HZS

vykonávajících státní požární dozor na místě provádění kontroly a zásady jednání s lidmi, kteří zastupují kontrolovaný subjekt.

Metodika práce je zvolena citlivě k zpracovávanému tématu. Nejprve byly prostudovány archivní materiály ze zápisů z komplexních požárních kontrol, poté kvalitativní zpracování jednotlivých závad, jejich rozčlenění do kategorií závad v dokumentační části a do kategorie fyzických závad. Dále byl proveden výběr užšího spektra zkoumaných závad a příprava dat pro porovnávání. Ze sledovaných dat z komplexních požárních kontrol byly porovnávány závady za stanovené roky a výpočet indexu nebezpečnosti jednotlivých let.

Výsledková část práce byla zaměřena na znázornění závislostí zjištěných závad jednotlivých roků pomocí tabulek a grafů. Výsledky byly vzájemně porovnány, utříděny a v diskuzi podrobně okomentovány a zapracovány do celkového obrazu společnosti. Z vypočteného indexu nebezpečnosti, a ze znázornění jeho hodnot v grafu bylo prokázána závislost počtu provedených komplexních požárních kontrol na počtu zjištěných závad.

Na úrovni MV - generálního ředitelství HZS ČR, Hasičského záchranného sboru kraje ani například Českého statistického úřadu neexistuje ucelená přímá platforma, do které by se zapisovala data zjištěná při komplexních kontrolách. Data z provedených požárních kontrol se zapisují do tzv. Softwaru prevence, který ale nemají v České republice všechny kraje a není centrální výstup. Přesné šetření s počty zjištěných závad se provádí jen u specifických kontrol zadaných Generálním ředitelstvím HZS ČR. Informace z těchto kontrol by se mohly pravidelně objevovat v ročenkách Hasičského záchranného sboru ČR, aby se ukázala spojitost mezi závadami zjištěnými při komplexních kontrolách a například příčinami vzniku požáru, nebo úmrtími u právnických a podnikajících fyzických osob a zefektivnění přerozdělování finančních prostředků na tu část preventivní činnosti, která opravdu vede k sekundární záchráně života, zdraví a majetku.

Mým závěrečným přáním je, aby shromážděná a interpretovaná data do kontextu obrazu tehdejší doby posloužila jako podklad pro další práce a projekty zaměřené na toto téma, které by přímo ovlivnily výkon prevence nejen příslušníků Hasičského

záchranného sboru ČR u právnických a podnikajících fyzických osob, kterých se tato data a výsledky mé práce týkají nejvíce.

Klíčová slova

- hasičský záchranný sbor
- komplexní požární kontrola
- závada
- státní požární dozor

Abstract

The thesis on the topic Analysis of Faults Found in Fire Inspections Performed within Execution of State Fire Inspection by the Fire Brigade Rescue Corps of Southern Bohemia in 2003 – 2012 focuses on comparison of faults selected by gradual elimination from all the 700 fire inspections to final 150 complex fire inspections and classified per years in a ten-year comparison period. Follow-up inspections and thematic fire inspection were not used for the complex evaluation as they did not contain the necessary information. Six parameters were chosen from all the performed complex inspections containing 30 monitored facts of correctness and existence of documents of the inspected object and seven monitored facts from physical examination of the objects. These six parameters were subsequently compared.

The aim of my thesis was to find out whether the numbers of the faults detected within execution of the state fire inspection were increasing in the individual categories.

The theoretical part summarizes the basic legal norms applicable to the Fire Brigade Rescue Corps of the CR and to execution of the state fire inspection and some extensive legal norms related to the inspection activities or inspected subjects. Elaboration of the thesis topic required explanation of some terms like legal entity, private entrepreneur, fire inspection, state fire inspection and its integration in the Fire Brigade Rescue Corps of the CR. The chapter contains description of activities including graphs illustrating procedures related to execution of state fire inspection. A separate part is dedicated to fire protection history, formation of awareness of the history and to chronological arrangement of some key legal norms binding for the Fire Brigade Rescue Corps of the CR and execution of state fire inspection. It was for example necessary to present the rules governing execution of state fire inspection like professional competence of Fire Brigade Rescue Corps members and their identification at the place of inspection, to clarify the terms fire inspection plan and fire inspection programme.

The final part of the theoretical base of the thesis contains the rules of behaviour of Fire Brigade Rescue Corps members performing state fire inspection at the inspected site and principles of interaction with people representing the inspected subject.

The research methodology was chosen adequately to the topic dealt with. First archive materials from complex fire inspection records were studied and then the individual faults were qualitatively processed and categorized to faults in documentary part and physical defects. After that a selection of closer spectre of examined faults was performed and preparation of data for comparison. The faults of the individual years were compared in the monitored data and the danger index of the individual years was calculated.

The concluding part of the thesis focused on presentation of the dependences of the detected faults of the individual years by means of tables and graphs. The results were mutually compared, classified, commented in detail in the discussion and elaborated into the overall image of the society. Dependence of the number of performed complex fire inspections on the number of detected faults was proven from the danger index and from graphic representation of its values.

No comprehensive direct platform where data found at complex inspection are recorded exists at the level of the Ministry of Interior – Fire Brigade Rescue Corps of the CR, Regional Fire Brigade or the Czech Statistical Office. Data from fire inspections are entered into the so called Prevention Software, but not all the regions have the software available and there is no central output. Exact investigation with number of faults found is only performed within specific inspection ordered by the General Directorate of the Fire Brigade Rescue Corps of the CR. Information from these inspections should regularly appear in the Fire Brigade Yearbooks to show the relation between faults found within complex inspections and e.g. the causes of fire occurrence or deaths in legal entities and private entrepreneurs and improve effectiveness of money redistribution to the part of prevention activity that really leads to secondary rescue of lives, health and property.

Finally I would like the data collected and interpreted in the context of the period to serve as input for further theses and projects focused on this topic, which would directly

influence prevention effectiveness not only with the members of the Fire Brigade Rescue Corps of the CR in legal entities and private entrepreneurs to which the data and results of my work closely apply.

Keywords

- Fire Brigade Rescue Corps
- Complex Fire Inspection
- Imperfection
- State Fire Inspection

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 19. 5. 2014

.....

Bc. Filip Košťál

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat všem lidem, kteří mi pomáhali se zpracováním mé diplomové práce. Mezi odborníky, kterým bych chtěl jmenovitě poděkovat, patří pan Ing. Ladislav Karda, pan Ing. Jaromír Horálek, paní Ing. Jana Nešková, pan Ing. Libor Líbal, slečna Mgr. Andrea Stará, paní Mgr. Renáta Kučerová a slečna Bc. Eva Soukupová.

Obsah

Úvod	13
1. Teoretická část	14
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY	14
1.1.1 Historie požární ochrany	14
1.1.2 Hasičský záchranný sbor ČR.....	17
1.1.3 Státní požární dozor.....	18
1.1.4 Požární kontrola.....	19
1.1.5 Právní osoba.....	21
1.1.6 Podnikající fyzická osoba.....	22
1.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY	22
1.2.2 Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně	24
1.2.3 Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru	27
1.2.4 Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)	36
1.2.5 Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministerstva vnitra č. 7 ze dne 4.3.2005	36
1.3 PRAVIDLA KONTROLNÍ ČINNOSTI ORGÁNŮ VYKONÁVAJÍCÍCH STÁTNÍ POŽÁRNÍ DOZOR	37
1.3.1 Odborná způsobilost.....	38
1.3.2 Plán požárních kontrol.....	38

1.3.3 Program požární kontroly	39
1.4 PROVEDENÍ POŽÁRNÍ KONTROLY	42
1.4.2 Příprava na požární kontroly	43
1.4.3 Fyzické provedení požární kontroly	43
1.4.4 Zápis o kontrole	45
1.4.5 Projednání kontroly	47
2. Hypotéza a metodika	48
2.1 Hypotéza	48
2.2 Metodika výzkumu.....	48
3. Výsledková část	53
3.1 Rok 2003	54
3.2 Rok 2004	56
3.3 Rok 2005	58
3.4 Rok 2006.....	60
3.5 Rok 2007	62
3.6 Rok 2008	64
3.7 Rok 2009	66
3.8 Rok 2010.....	68
3.9 Rok 2011	70
3.10 Rok 2012	71
3.11 Komparace	73
4. Diskuze.....	78
5. Závěr	82
6. Seznam použitých zdrojů	84

Seznam použitých zkratk

HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
KK	Komplexní požární kontrola
PO	Požární ochrana
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
OOB	Ochrana obyvatelstva
KŘ	Krizové řízení podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
HaZZ SR	Hasičský a záchranný zbor Slovenské republiky

Úvod

V současné době neexistuje platforma, do které by se zaznamenávala data zjištěná při výkonu státního požárního dozoru a proto je analýza závad zjištěných při požárních kontrolách prováděných v rámci výkonu státního požárního dozoru Hasičským záchranným sborem Jihočeského kraje za léta 2003 – 2012, jedinečná. Toto téma jsem si vybral jako námět své diplomové práce.

Cílem mé práce bylo zjistit, zda počty závad zjištěných při výkonu státního požárního dozoru v jednotlivých kategoriích stoupají. Pro naplnění stanoveného cíle jsem zvolil metodiku práce citlivě ke zpracovávanému tématu. Nejprve byly prostudovány archivní materiály ze zápisů z komplexních požárních kontrol, poté kvalitativní zpracování jednotlivých závad, jejich rozčlenění do kategorií a výběr užšího spektra zkoumaných závad a příprava dat pro porovnávání. Ze sledovaných dat byly porovnávány závady za stanovené roky a výpočet indexu nebezpečnosti jednotlivých let. Výsledková část práce byla zaměřena na znázornění závislostí zjištěných závad pomocí tabulek a grafů. Výsledky byly vzájemně porovnány a v diskuzi podrobně okomentovány.

Hasičský záchranný sbor ČR, který vykonává státní požární dozor, se řídí heslem, že prevence je mnohem účinnější než náprava způsobených škod. Proto se věnuje této problematice spousta sil a prostředků. Možnost udělení sankcí za porušení předpisů na úseku požární ochrany ovlivňuje veřejné mínění o výkonu státního požárního dozoru spíše negativně, avšak tato činnost výrazně přispívá k udržení určitého bezpečnostního standartu. Jedním z nástrojů k udržení tohoto standartu je provádění požárních kontrol, které slouží ke zjišťování závad a tím ke snižování možnosti vzniku požárů a ke zvyšování odpovědnosti vedoucích pracovníků právnických a podnikajících fyzických osob za požární ochranu a tím ochranu zaměstnanců i sousedů.[48]

V dnešní době racionalizace, zefektivňování a úspor finančních prostředků jsou data získaná z této práce nástrojem k zacílení na ty prvky komplexní požární kontroly, které se ukáží jako nejvíce defektní a závěr této práce bude využit k optimalizaci výkonu státního požárního dozoru.

1 Teoretická část

V této kapitole shrnu dosavadní poznatky z dané problematiky vztahující se k mému tématu diplomové práce, vysvětlím základní pojmy, uvedu právní předpisy a jejich historické souvislosti s požární ochranou. Budu se zabývat povinnostmi právnických, podnikajících fyzických osob a fyzických osob na úseku požární ochrany a hlavně kontrolou plnění těchto povinností, kterou vykonávají příslušníci HZS ČR prostřednictvím výkonu státního požárního dozoru.

1.1 ZÁKLADNÍ POJMY

V oblasti požární prevence je nutné pro snadnější pochopení vysvětlit některé základní pojmy vztahující se k dané problematice.

1.1.1 Historie požární ochrany

Od dávných dob, kdy člověk objevil oheň, poznal také, že když se vymkne kontrole, dokáže napáchat mnoho škod. Ochrana před červeným kohoutem se začala postupně rozvíjet a zdokonalovat až v době pozdního středověku. Obyvatelé se začali ve velkém stěhovat do obcí a měst. Rozkvět začala prožívat řemeslná výroba, ke které se přecházelo od zemědělství. Práva, povinnosti a bezpečnost, tzn. i požární bezpečnost řemeslníků jednotlivých profesí zajišťovalo sdružení nazývané se cechy [16]. Včasné zjištění ohně a varování spících občanů zajišťoval hlásný z nejvyššího místa ve městě, nejčastěji to bývala věž kostela, či pro tento účel zbudovaná hláska, což je například případ Černé věže v Českých Budějovicích. V ulicích nad bezpečností obyvatel bděl ponocný. Pro potřeby sjednocení povinností cechů a měšťanů se za doby Marie Terezie a poté za jejího osvíceného syna Josefa II. vydávaly směrnice, tzv. řády [11,12,13]. V 19. století se zákonodárny sněm shodl, že nejničivější pachatel trestného činu je oheň a proto byl vydán zákon pod úředním názvem Řád policie v příčině ohně pro království České. Tento zákon obsahoval všechna dosud známá preventivní opatření při výstavbě obydlí, při vzájemném soužití obyvatel, ukládal mimo jiné povinnosti starostům obcí, rozšířil nařízení budovat obecní zvonice po vzoru Patentu Marie Terezie, jako účinný systém varování ostatních obyvatel, budování návesních rybníků, aby se zvýšila

účinnost zásahu hasičských sborů v případě požáru, a hlavně Řád policie v příčině ohně rozděluje hasičské sbory na placené a dobrovolné [15]. Zásadních změdoznala organizace hasičských sborů až v době protektorátu Čechy a Morava, kdy se veškeré jednotky požární ochrany sloučily s německými bezpečnostními sbory a jako součást protektorátní policie se staraly především o pomoc obyvatelstvu při mimořádných situacích a v té těžké době hlavně pomoc při a po náletech.[14] Po dobu trvání druhé světové války se spolky požární ochrany řídily vládním nařízením č. 30/1942 Sb., o věcech požární ochrany, které kopírovalo zákon platný v nacistickém Německu.

Po osvobození, v květnu 1945, se začala situace na poli požární ochrany zlepšovat. Rozvoj poválečného průmyslu, znárodňování a kolektivizace nejen zemědělství nutily stát, aby lépe zabezpečil své materiální statky proti požáru. Snaha vyvrcholila v roce 1950 přijetím zákona č. 62, o ochraně před požáry a jinými živelními pohromami [18], ukládal za povinnost vykonávat požární prohlídky a vyšetřovat příčiny vzniku požárů místním národním výborům a v případě porušení povinností daných předpisy o požární ochraně měly národní výbory povinnost informovat orgány činné v trestním řízení. Zákon č. 35, přijatý v roce 1953, o státním požárním dozoru a požární ochraně, který zásadně reorganizoval činnost hasičských sborů, stanovil pravidla pro kontrolní činnost a represivní opatření v případě porušení úkolů na úseku požární ochrany. Požární ochrana byla zařazena do působnosti ministerstva vnitra, plnění úkolů na úseku požární ochrany zajišťovaly národní výbory (místní, okresní a krajské), jejichž gestorem pro tuto oblast byly hasiči ve třech typech jednotek, dobrovolní, z povolání nebo závodní. Profesionální hasiče musely ze zákona zřídit všechny obce s počtem obyvatel nad 50 000, nebo i obce menší, pokud tak rozhodl krajský národní výbor. Velitel hasičů veřejných a závodních byl oprávněn při zásahu vykonávat potřebná opatření jménem příslušného národního výboru a členové Československého svazu požární ochrany měli statut veřejného činitele.

V minulosti byl státní požární dozor pojmem pro samostatný orgán, zajišťující především represi jak dokládá zákon č.35/1953 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně [17]. Boj proti červenému kohoutu byl od roku 1953 organizovaný

pouze ve velkých městech, kde fungovaly požární jednotky. V ostatních obcích přenesly starostové zodpovědnost za hašení požárů na dobrovolné hasičské spolky.

V minulosti se vývoj neubíral jen správným směrem, což dokazuje i přijetí zákona č. 18/1958 Sb., o požární ochraně, který způsobil decentralizaci požární ochrany a oslabení jejího vlivu. Organizace státního požárního dozoru byla rozbita. Nadřízeným orgánem se staly národní výbory, které nebyly zcela odborně způsobilé, a řada funkcí byla předána dobrovolné organizaci Československý svaz požární ochrany. Částečným zlepšením úrovně profesionalizace byl vznik Školy požární ochrany ministerstva vnitra zřízené ve Frýdku-Místku v roce 1967. Tato škola spolu s katedrou techniky požární ochrany a bezpečnosti průmyslu Vysoké školy báňské v Ostravě a Vysokého inženýrství požárně technického na škole Ministerstva vnitra SSSR v Moskvě přispěla k výchově a nástupu odborníků do vedoucích pozic na úseku požární ochrany.

Od sedmdesátých let 20. století do dnešních dob se do zásahové činnosti inspekce požární ochrany národních výborů a jejich zařízení, veřejných požárních útvarů, později Hasičského záchranného sboru zásadně začaly promítat technické zásahy, záchranné a likvidační práce při dopravních nehodách, vyprošťování osob, odstraňování následků živelných katastrof, průmyslových havárií, ale i profesionální pomoc v rámci psychologické péče o postižené osoby, humanitární pomoc a v neposlední řadě i příprava obyvatelstva na mimořádné události, používání individuálních prostředků k ochraně obyvatelstva, prevence na školách a poskytování poradenství v oblasti požární ochrany. Pro potřeby legislativního zastřešení nastalého vývoje požárních jednotek, stanovení povinností fyzických osob a firem a stanovení kompetencí členů Hasičského záchranného sboru při dozoru nad dodržováním povinností na úseku požární ochrany vstoupil v platnost zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který přes několik novelizací zůstává v platnosti dodnes. Státní požární dozor se opírá o zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, který byl mnohokrát novelizován, a s tím zákonem související prováděcí vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) a výkon státního požárního dozoru se více než okrajově zaměřuje na preventivně výchovnou činnost.

1.1.2 Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor České republiky patří mezi základní složky integrovaného záchranného systému. V současném organizačním uspořádání působí od 1. 1. 2001. Hlavním posláním Hasičského záchranného sboru České republiky je chránit životy, zdraví obyvatel a jejich majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, průmyslových haváriích, živelních pohromách, teroristických útocích a jiných. Hasičský záchranný sbor České republiky zastřešuje koordinovaný postup při záchranných a likvidačních pracích, a to ve spolupráci se základními i ostatními složkami integrovaného záchranného systému, správními úřady, orgány státní správy a samosprávy, právníckými, podnikajícími fyzickými a fyzickými osobami a v neposlední řadě i neziskovými organizacemi při zdolávání mimořádných událostí. [2]

Hasičský záchranný sbor České republiky je tvořen generálním ředitelstvím HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra. V čele GŘ HZS ČR stojí generální ředitel, v současné době je jím brig. Gen. Ing. Drahoslav Ryba, jmenovaný ministrem vnitra, který odpovídá za činnost HZS ČR. Na návrh generálního ředitele ministr vnitra jmenuje a odvolává náměstky generálního ředitele. Dále HZS ČR tvoří hasičské záchranné sbory krajů, Záchranný útvar HZS ČR dislokovaný v Hlučíně a ve Zbirohu, výhledově se počítá s třetím dislokovaným pracovištěm v Jihlavě [26] a Střední odborná a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku - Místku. K technickým a vzdělávacím a účelovým zařízením MV-GŘ HZS ČR patří Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany Praha, Skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR Olomouc a Školní a výcvikové zařízení MV – GŘ HZS ČR Brno, se středisky Brno a Frýdek – Místek. Středisko Borovany bylo po restrukturalizaci HZS ČR v roce 2013 převedeno jako zařízení pod Skladovací a opravárenské zařízení [43]. HZS kraje se vnitřně člení na krajské ředitelství HZS kraje, územní odbory HZS kraje a stanice HZS kraje. HZS kraje je správní úřad a vykonává státní správu v oblasti IZS, krizového řízení, požární ochrany, civilního nouzového plánování a ochrany obyvatelstva na území kraje. Sídlem HZS kraje je současně i sídlo kraje, výjimku tvoří HZS Středočeského kraje, který má sídlo v Kladně [10].

1.1.3 Státní požární dozor

Výkon státního požárního dozoru zajišťují příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR, kteří se řídí zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcí vyhláškou č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru, ve znění pozdějších předpisů (vyhláška o požární prevenci). Státní požární dozor se vykonává u všech právnických a podnikajících fyzických osob a fyzických osob v rámci prevence před možnými ztrátami na životech a škodách na majetku [3].

Státní požární dozor mohou vykonávat [1]:

- a) *ministerstvo (resp. GŘ HZS ČR) u staveb, které se mají uskutečnit na území více krajů, nebo u staveb, které si vyhradí*
- b) *hasičský záchranný sbor kraje – u právnických a podnikajících fyzických osob, u ministerstev a jiných státních orgánů, u obcí a u fyzických osob*

Výkon státního požárního dozoru se neprovádí u [3]:

- a) *staveb bez stavebního povolení*
- b) *útvárů a zařízení Policie ČR, Bezpečnostní informační služby, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Vězeňské služby*
- c) *báňských děl a zařízení*
- d) *námořních lodí a civilních letadel*
- e) *drážních vozidel a říčních plavidel, mimo vyšetřování příčin vzniku požárů*
- f) *objektů Ministerstva zahraničních věcí mimo území České republiky*

Státní požární dozor prováděný orgány zastupující stát je souhrnným názvem činností, které se vykonávají kontrolováním dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně, posuzováním, zejména územně plánovací dokumentace, podkladů pro vydání územního rozhodnutí a projektové dokumentace ke stavebnímu řízení, ověřováním dodržování podmínek požární bezpečnosti staveb stanovených dokumentací stavby a stanovisky orgánu vykonávající státní požární dozor, posuzováním výrobků z hlediska jejich požární bezpečnosti, schvalováním posouzení

požárního nebezpečí, zjišťováním příčin vzniku požárů, kontrolou akceschopnosti a připravenosti jednotek požární ochrany a ukládáním opatření k odstranění nedostatků a kontrolou plnění těchto opatření.[1,3,48]

U HZS krajů se státní požární dozor vykonává pod úsekem prevence a civilní nouzové připravenosti na Krajském ředitelství HZS kraje, pod vedením náměstka krajského ředitele pro úsek prevence a CNP. Hlavními systematickými úkoly úseku prevence a CNP jsou [41]:

1. zamezení vzniku požáru
2. zamezení nebo omezení šíření požáru
3. zajištění evakuace
4. zajištění likvidace požáru

Příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky, kteří plní úkoly na úseku požární ochrany jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob mají zůstat utajeny před nepovolanými osobami. Tato povinnost trvá i po skončení pracovního poměru nebo po splnění úkolu.[3] Příslušníci, vykonávající státní požární dozor, jsou oprávněni zjišťovat potřebné skutečnosti a služební úkony, nahlížet do dokumentace a požadovat po subjektech spolupráci. Mezi základní pravomoci příslušníků HZS ČR patří oprávnění ke vstupu do objektů a zařízení, ke vstupu na nemovitost na dobu nutnou k řádnému vyšetření skutečností souvisejících s přestupkem, atd. S novelou zákona o požární ochraně ztratili příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky statut veřejného činitele, avšak mezi lidmi se těší hasiči oblíbenosti a důvěryhodnosti, vyhýbají si jim skandály jako jiným státním složkám a tudíž nemají příslušníci v komunikaci s obyvateli zpravidla problémy s uplatňováním svých práv při práci.

1.1.4 Požární kontrola

Kontrolou se obecně nazývá ověřování, přezkoumávání, dohled, dozor [1], zjišťování konkrétního stavu věci a odchylky od stavu žádoucího - a následně požárními

kontrolami se rozumí dohled nad dodržováním předpisů o požární ochraně. Požární kontroly se, podle vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a o výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), rozdělují na komplexní, tematické a k prověření odstranění nedostatků zjištěných při komplexní či tematické kontrole se vykonávají kontrolní dohlídky.

Požárními kontrolami se vždy zjišťuje: [1]

- a) *správnost začlenění, stav a úroveň zabezpečení požární ochrany při provozovaných činnostech, zda objekty a technická zařízení, jejich provoz a údržba vyhovují požadavkům předpisů o požární ochraně a stanoveným podmínkám požární bezpečnosti*
- b) *vybavení a doklady o provozuschopnosti požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, a zda jejich provoz, kontroly, údržba a opravy odpovídají stanoveným požadavkům,*
- c) *odborná způsobilost osob zabezpečujících plnění povinností vyplývajících z předpisů o požární ochraně,*
- d) *zpracování předepsané dokumentace požární ochrany, její vedení a plnění podmínek požární bezpečnosti v ní stanovených,*
- e) *způsob, úroveň a lhůty provádění školení zaměstnanců o požární ochraně, odborné přípravy požárních hlídek a preventistů požární ochrany, popřípadě odborné přípravy, školení a výcviku zaměstnanců zařazených do jednotek požární ochrany nebo požárních hlídek,*
- f) *zřízení jednotky požární ochrany a preventivních požárních hlídek, jejich připravenost a akceschopnost a provádění odborné přípravy v nich zařazených zaměstnanců,*
- g) *zabezpečení požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době.*

Komplexní požární kontrola

Komplexní požární kontrola je taková, která prověřuje celkový stav organizačního zabezpečení, plnění povinností a dodržování podmínek požární bezpečnosti vyplývající z předpisů o požární ochraně.

Tematická požární kontrola

Prověřuje se stav zabezpečení požární ochrany ve vymezených oblastech. Kontrolované oblasti se odvíjí podle aktuální situace ve společnosti, povětrnostních podmínek atd. Například při výskytu velkého množství sněhu v roce 2006 došlo k pádu několika střech veřejných budov v důsledku extrémního zatížení sněhem a v důsledku možného dalšího ohrožení obyvatel se prováděly tematické požární kontroly střech, dodržování odklizení sněhu a kontrola stability konstrukcí. [29]

Kontrolní dohlídky

Kontrolními dohlídkami se prověřuje plnění uložených opatření po již vykonané komplexní či tematické požární kontrole. V případě nedodržení uložených opatření se ukládají sankce a to i opakovaně.

1.1.5 Právnícká osoba

Právnícká osoba je uměle vytvořený subjekt, který v právních vztazích vystupuje a jedná jako lidé. Právnícká osoba vzniká na základě písemné smlouvy nebo zakládací listiny a zápisem do obchodního nebo jiného rejstříku.[4] Podle Občanského zákoníku se právnícké osoby dělí na:

- a) **Společenství osob (korporace)**, které tvoří sdružení fyzických osob - např. obchodní společnost, družstva, spolky. Práva a závazky sdružení nejsou právy a závazky jeho jednotlivých členů. Korporace vystupuje v právních vztazích jako samostatná, od svých členů odlišná bytost.
- b) **Společenství věcí, majetku**. Jsou-li založeny na peněžní podstatě, nazývají se nadace nebo fondy. V případě, že je jejich podstata nějaké majetkové zařízení, např. budovy, jmenují se podniky, ústavy apod. Nadace se zřizují zejména k humanitárním cílům a k podpoře duchovních hodnot.

- c) **Společenství právnických osob.** Právnické osoby se mohou sdružovat a vytvářet k ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiných účelů další právnické osoby, které se nazývají sdružení. Sdružení jedná a vystupuje v právních vztazích samostatně a nezávisle na právnických osobách, které jsou jeho členy.

1.1.6 Podnikající fyzická osoba

Podnikající fyzická osoba též nazývaná také jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) podniká soustavně samostatně za účelem dosažení zisku. Obchodní zákoník podnikání definuje jako soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní účet a odpovědnost za účelem dosažení zisku.

Fyzické osoby mohou podnikat na základě živnostenského listu, či koncesní listiny, podle toho, zda se jedná o živnost ohlašovací, či koncesovanou a podnikat se může od zapsání do živnostenského rejstříku. Někdy jsou zapisovány do obchodního rejstříku i fyzické osoby. [10,48]

1.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY

Od 1. května 2004, kdy vstoupila Česká republika do Evropské unie, se veškerá národní legislativa sjednocuje s evropskou. Dosavadní zákony zůstávají v platnosti, procházejí však novelizacemi, do kterých se postupně zapracovávají evropské normy a nařízení. Nově připravované právní předpisy ČR na úseku požární ochrany jsou připravovány v rámci sbližování s právem Evropského společenství (ES). [7]

Z hlediska předpisů Evropské unie nepatří oblast požární ochrany do působnosti komunitárního práva. V jednotlivých evropských zemích je organizace požární ochrany, a tím i požární prevence, řešena na základě národních předpisů, které se nemusejí vyznačovat prvky slučitelnosti. V oblasti sekundárního práva ES se k úseku požární bezpečnosti bezprostředně vztahuje pouze směrnice Rady ES č. 89/106/EHS [8] ze dne 21. prosince 1988 a její Interpretální dokument č. 2 týkající se základních požadavků na požární bezpečnost staveb. Klasifikací požární odolnosti stavebních výrobků, staveb a jejich částí se zabývá směrnice Rady ES č. 89/106/EHS provedená rozhodnutím Komise ES č. 2000/367/ES ze dne 3. května 2000. Směrnice byla do právního řádu ČR zapracována a to v rámci úprav podmínek požární bezpečnosti staveb. Výše zmiňovaná směrnice byla od 24.

dubna 2011 nahrazena nařízením Evropského parlamentu a rady EU č. 305/2011 [9]. Veškerá další uvažovaná legislativní opatření ministerstva vnitra, která by souvisela s úpravou podmínek požární bezpečnosti staveb, musí z požadavků vyplývajících z tohoto nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropského parlamentu vycházet.

1.2.1 Koncepce požární prevence v České republice na roky 2012 – 2016

Koncepce požární prevence v České republice na roky 2012 – 2016 je dokument zpracovaný Ministerstvem vnitra- generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR a navazuje na Koncepci požární prevence z roku 2003.

Koncepce vznikla na základě zákonné povinnosti zpracovávat koncepci rozvoje svěřeného odvětví. Koncepce byla zpracována za použití analytických metod, při kterých byla zpracována statistická data vedená HZS ČR. Byla využita data o požárech a o výkonu státního požárního dozoru a skutečnosti vyjadřující současné potřeby společnosti a v souvislosti s aktuální politicko-ekonomickou situací musely být přehodnoceny některé pohledy na cíle požární prevence. Z analýz byla použita metoda SWOT analýzy. SWOT je nejpoužívanější analýza, která vznikla v 70. letech 20. století a je zjednodušeně analýzou silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí a výstupem je maximalizace využití příležitostí a silných stránek [42].

Koncepce požární prevence udává hlavní poslání požární prevence, kterým je vytváření účinné a společensky prospěšné ochrany před vznikem požáru a jeho šířením. Součástí Koncepce je mapa požární prevence, která má dvě části, jednu tvoří procesy probíhající na MV-GŘ HZS ČR a druhou procesy probíhající v HZS krajů. Z koncepce vyllynuly cíle, jakým směrem se bude ubírat budoucí činnost státní správy na úseku požární ochrany.[28]

Cíle požární prevence na roky 2012 až 2016 [28]

- *Zavést specialisty pro specifické obory požární prevence, kteří budou odbornými poradci a lektory pro HZS ČR.*

- *Záměrem je sledovat komplexně jednotlivé oblasti zájmu odborně zdatnými příslušníky HZS ČR, kteří budou odbornými autoritami pro celý HZS ČR, navrhnout preventivně výchovnou činnost a sledovat statistická data apod.*
- *Zavést systém posuzování projektů zpracovaných požárním inženýrstvím.*
- *Záměrem je zlepšit podmínky pro výkon vysoce odborné práce posuzovatelů projektů.*
- *Vypracovat systém určování kontrolovaných subjektů podle rizikovosti.*
- *Záměrem je zaměřit prevenci realizovanou požárními kontrolami na nejvýznamnější rizika vzniku požáru a jejich předcházení.*
- *Připravit efektivní způsob průběžného vzdělávání se specializovanou činností a jeho realizaci.*
- *Záměrem je optimálně upravit rozsah výuky specializovaných činností (stavební prevence, kontrolní činnost, vyšetřování příčin vzniku požárů), zavést nové formy výuky, zvýšit odbornou úroveň lektorů.*
- *Definovat jednotný celorepublikový systém řízení a vyhodnocování preventivně výchovné činnosti.*
- *Záměrem je zefektivnit preventivně výchovnou činnost a zvýšit informovanost laické veřejnosti v oblasti předcházení vzniku požárů.*

Pro každý z cílů bude nejdříve zpracován program s postupy jak cíle dosáhnout a časovým harmonogramem. Naplnění všech uvedených cílů by mělo jednoznačně pozitivní vliv na snížení počtu usmrcených osob při požárech.

1.2.2 Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

Zákon je stěžejním legislativním dokumentem na úseku požární ochrany, protože byl vytvořen pro potřeby vytvoření vhodných podmínek pro účinný boj s požáry, pro potřeby vytvoření ucelené koncepce ochrany života, zdraví a majetku občanů před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a při dalších mimořádných událostech. Dále stanovuje povinnosti ministerstev, fyzických a právnických osob, ukládá též samosprávě a státní správě úkoly na úseku požární ochrany a v neposlední řadě i povinnosti a postavení požárních jednotek.[3,48]

Pro potřeby zákona se provozy právnických a podnikajících fyzických osob podle míry požárního nebezpečí dělí na 3 kategorie [3]:

- a) *bez zvýšeného požárního nebezpečí,*
- b) *se zvýšeným požárním nebezpečím a*
- c) *s vysokým požárním nebezpečím.*

Pro právnické a podnikající fyzické osoby plynou všeobecné povinnosti snižovat riziko vzniku požáru, ale povinnosti plynoucí ze začlenění subjektu do kategorie se zvýšeným a s vysokým požárním nebezpečím jsou ještě rozsáhlejší. Platí úměra, že čím vyšší požární nebezpečí, tím více povinností pro subjekt plyne. Povinnosti zahrnují obstarávání potřebné hasicí techniky a její udržování v řádném stavu, vytváření podmínek pro hašení požárů, dodržování technických podmínek a návodů, označování pracovišť bezpečnostními tabulkami s příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně, kontrolování odborně způsobilou osobou dodržování požárních předpisů, umožnění provedení kontrol orgánům státního požárního dozoru, oznámení každého požáru v areálu neprodleně operačnímu středisku HZS kraje.[3,48]

Postihy

Hasičský záchranný sbor ČR/kraje může při výkonu státního požárního dozoru zjistit u právě kontrolovaných právnických a podnikajících fyzických osob porušení pravidel požární bezpečnosti dané předpisy o požární ochraně a má pravomoc udělit subjektu pokutu v odpovídající výši. Následné pohledávky vůči právnickým a podnikajícím fyzickým osobám si HZS vymáhá sám.

- ***Vyloučení věci z užívání, zákaz činnosti a zastavení provozu***

Příslušníci HZS kraje vykonávající státní požární dozor mohou v případě, že činnost, nebo věc bezprostředně vyvolávají nebezpečí vzniku požáru a k jeho eliminaci nestačí jiná opatření, rozhodnout o [3]:

- a) vyloučení věci z užívání
- b) zákazu činnosti
- c) zastavení provozu

Zastavení provozu lze provést i v případech, kdy by byla ohrožena záchrana osob nebo majetku v případě vzniku požáru.

Proti rozhodnutí o opatření se může kontrolovaný subjekt odvolat do 3 dnů ode dne doručení písemného rozhodnutí. Odvolání nemá odkladný účinek, odvolací orgán o něm rozhodne bezodkladně.

Vydání rozhodnutí o zastavení provozu musí být předem projednáno se statutárním orgánem subjektu, s podnikající fyzickou osobou, nebo jejím zástupcem.

Obnovení užívání věci, která byla vyloučena z užívání, obnovení činnosti, nebo obnovení zastaveného provozu lze až po odstranění závad vyvolávajících bezprostřední nebezpečí vzniku požárů a s písemným souhlasem kontrolního orgánu, který předtím o zákazu rozhodl [3,48]. Typickým příkladem může být porušení nařízení vlády upravující používání spotřebičů paliv, provozu komínů a kouřovodů [27], kdy fyzická osoba při topení ve spotřebiči jedná v rozporu s návodem výrobce.

- ***Pokuty za správní delikty***

Správního deliktu se mohou dopustit právnické a podnikající fyzické osoby, liší se od přestupku vyššími pokutami a projednávají se pouze podle správního řádu.[5,19] Skutkové podstaty správních deliktů jsou uvedeny v zákoně o požární ochraně. Pokuty nemají vzhledem k povaze subjektů páchající správní delikty výchovný charakter tudíž i výše vymáhaných finančních prostředků je několikanásobně vyšší. Právnickým a podnikajícím fyzickým osobám provozujícím činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí může být uložena pokuta ve výši až 250-000,- Kč. V případě závažného porušení předpisů o požární ochraně se může právnickým a podnikajícím fyzickým osobám provozujícím činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí udělit pokuta ve výši až 500-000,- Kč. Pokud poruší předpisy o požární ochraně právnická a podnikající fyzická osoba provozující činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím může být uložena pokuta až do výše 500-000,- Kč.

Právnickým a podnikajícím fyzickým osobám, které provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím, hrozí v případě porušení povinností plynoucích z předpisů o požární ochraně pokuta ve výši 1 000 000,- Kč.

Právnícké a podnikající fyzické osobě, která bez souhlasu HZS ČR zruší jednotku požární ochrany, hrozí pokuta ve výši 10 000 000,- Kč. Pokuta ve výši této částky je odůvodněna převýšením nákladů vynaložených subjektem na provoz jednotky požární ochrany.

Pokud právnická a podnikající fyzická osoba poruší opakovaně povinnost, za kterou byla v předešlých 3 letech sankcionována, může jí být uložena pokuta ve výši dvojnásobku pokuty dané zákonem.

- ***Pokuty za přestupky***

Přestupek se projednává podle správního řádu i podle zákona o přestupcích. Přestupku se může dopustit jen fyzická osoba a je za toto jednání sankcionována. Obvykle je přestupek řešen na místě blokovým řízením a výnos z pokut je příjmem státního rozpočtu [5]. Fyzické osoby mohou být za méně závažné přestupky potrestány pokutou až do výše 10-000,- Kč. Výše pokuty se úměrně zvyšuje při porušení povinností na úseku požární ochrany a to až na 20-000,- u závažnějších přestupků a horní hranice za nejvážnější porušení je stanovena na 25-000,- Kč. Spodní hranice u přestupků není dána zákonem, tudíž je na posouzení příslušného komisaře HZS ČR, aby stanovil výši sankce v mezích zákona o požární ochraně, s přihlédnutím na okolnosti přestupku, společenské nebezpečnosti a v neposledním případě i věku fyzické osoby. Výše udělených pokut není vzhledem k průměrné hrubé mzdě v České republice nijak vysoká [44] a tudíž má spíše výchovný charakter – v malé obci je fyzická osoba potrestaná samotnou škodou na majetku, výjezdem JPO, pozorností spoluobčanů, apod. Například v roce 2012 bylo v České republice uloženo 1376 blokových pokut ve výši 665 800 Kč [6]. Pouhým aritmetickým průměrem lze zjistit, že se částka vybraná za přestupky při jednom blokovém řízení rovná přibližně 484 Kč.

1.2.3 Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru

Vyhláška o požární prevenci je prováděcím předpisem k zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, obsahuje 4 základních částí. Kromě první části, ve které jsou úvodní ustanovení se základními pojmy, se hlavně v druhé

částí vyhláška věnuje stanovení podmínek požární bezpečnosti u právnických a podnikajících fyzických osob, třetí část se zaměřuje na způsob výkonu státního požárního dozoru a vyhláška je zakončena poslední částí se závěrečnými, společnými a přechodnými ustanoveními. [1]

Hasičské záchranné sbory krajů na úseku prevence pomáhají občanům, autorizovaným inženýrům a jiným lidem z řad odborníků i laiků s projekty domů a staveb co se týče požární ochrany, s otázkami týkající se požární ochrany, s pálením klestu, a dalších oblastí

Stavební prevence

Naše obydlí jsou důležitým prvkem v našem životě, a tudíž se nemalá důležitost při prevenci vzniku požárů klade na ochranu života a zdraví osob ve stavbách.

V souvislosti s vyhlášením a nabytím účinnosti zákona č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č.183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu je výkon státního požárního dozoru v zákoně č.133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, upraven v části druhé zákona č.350/2012 Sb. V oblasti stavební prevence se státní požární dozor vykonává **posuzováním** [45]:

- 1. územního a regulačního plánu,*
- 2. podkladů k územnímu souhlasu a dokumentace pro vydání územního rozhodnutí, vztahujících se ke stavbám nebo zařízením v bodech 3, 4 a 5,*
- 3. dokumentace stavby nebo zařízení uvedených v § 103 odst. 1 písm. e) bodech 4 až 9 stavebního zákona,*
- 4. projektové dokumentace stavby, která vyžaduje ohlášení podle § 104 odst. 1 písm. b), c), d), g), j) a k) stavebního zákona, kromě staveb uvedených v § 31 odst. 3,*
- 5. projektové dokumentace stavby, která vyžaduje stavební povolení, kromě staveb uvedených v § 31 odst. 3, pokud byly převedeny z režimu ohlášení do režimu stavebního povolení,*
- 6. dokumentace ke změně v užívání stavby,*

7. *dokumentace staveb uvedených v bodech 3, 4 a 5, pokud se jedná o dokumentaci k povolení změny stavby před jejím dokončením, k nařízení nezbytných úprav, k nařízení zabezpečovacích prací, k povolení výjimky;*

Posuzování dokumentace se provádí v rozsahu požárně bezpečnostního řešení podle zvláštního právního předpisu nebo v rozsahu obdobného dokumentu, který je dostatečný pro posouzení požární bezpečnosti stavby, a to pouze u staveb, u kterých je vykonáván státní požární dozor.

Dále se výkon státního požárního dozoru v oblasti prevence vykonává **ověřováním**, zda byly dodrženy podmínky požární bezpečnosti staveb vyplývající z posouzených podkladů, dokumentace a podmínek vyplývajících z vydaných stanovisek,

Před vydáním příslušného stanoviska se zjišťuje [45]:

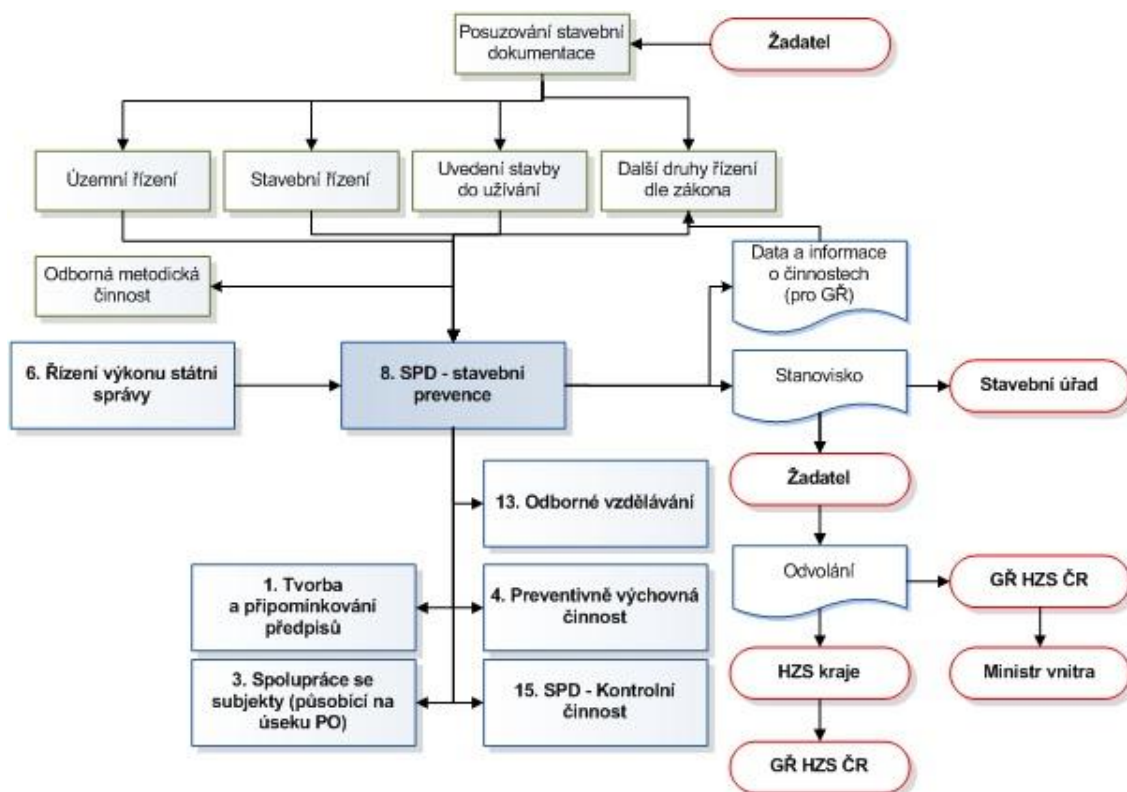
- a) možnost bezpečné evakuace osob, zvířat a majetku z hořící nebo požárem ohrožené stavby do volného prostoru*
- b) zachování stability a nosnosti konstrukcí po stanovenou dobu*
- c) rozdělení stavby na požární úseky*
- d) zda navržené stavební materiály odpovídají daným požadavkům*
- e) zabezpečení stavby požární vodou*
- f) vyhodnocení nástupních ploch pro požární techniku, přístupových komunikací a zásahových cest*
- g) zajištění bezpečnosti zasahujících osob v případě požáru*
- h) navržení technických a technologických zařízení stavby*
- i) rozmístění výstražných a bezpečnostních značek a tabulek*

Po posouzení nebo ověření předložených podkladů či dokumentace je na základě stanovených požadavků vydáno stanovisko, které může být souhlasné, souhlasné s připomínkami a nesouhlasné. Toto stanovisko je předkládáno dále k řízení podle stavebního zákona. Detailně se požární bezpečnosti staveb věnuje vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární bezpečnosti staveb [20] a dále řada Českých technických norem, které však mají pouze doporučující charakter a nejsou právně závazné. Závazný je může právní řád, což ve většině případů dělá [20]. Nejdůležitější technické normy jsou:

- ČSN 65 0201. *Hořlavé kapaliny - Prostory pro výrobu, skladování a manipulaci*. Praha: Český normalizační institut, 2003.
- ČSN 73 0802. *Požární bezpečnost staveb – Nevýrobní objekty*. Praha: Český normalizační institut, 2009.
- ČSN 73 0804. *Požární bezpečnost staveb – Výrobní objekty*. Praha: Český normalizační institut, 2010.
- ČSN 75 5025. *Orientační tabulky rozvodné vodovodní sítě*. Praha: Český normalizační institut, 1994.
- ČSN 73 0875. *Požární bezpečnost staveb - Stanovení podmínek pro navrhování elektrické požární signalizace v rámci požárně bezpečnostního řešení*. Praha: Český normalizační institut, 2011.
- ČSN 73 6058. *Jednotlivé, řadové a hromadné garáže*. Praha: Český normalizační institut, 2011.
- ČSN ISO 3864. *Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky*. Praha: Český normalizační institut, 1995.
- ČSN ISO 3864-1 *Grafické značky - Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky - Část 1: Zásady navrhování bezpečnostních značek na pracovištích a ve veřejných prostorech*. Praha: Český normalizační institut, 2003.

Více se můžeme seznámit s výkonem stavební prevence u Hasičského záchranného sboru pomocí detailní procesní mapy na obrázku č. 1.

Obr. č. 1.: **Mapa procesu stavební prevence**, zdroj: www.hzscr.cz

Posuzování výrobků z hlediska požární bezpečnosti

Výrobky, které přicházejí na trh, musejí projít kontrolou, zda splňují všechny zákonné parametry požární bezpečnosti.

Podle vyhlášky č. 246/2001 Sb. [1] se zjišťuje, zda jsou bezpečné z pohledu požární bezpečnosti podle příslušných dokladů a jestli jsou vybaveny, podle míry požárního rizika, všemi údaji, jakými jsou technická dokumentace výrobku, popis jeho funkce a konstrukce, podmínky pro jeho užívání, pro bezpečný provoz, případně pro opravy a pravidelnou údržbu. Dále musí výrobek obsahovat odborné posudky od specializovaných pracovišť, musejí být uvedeny technické charakteristiky, jakož i jeho složení a formy balení výrobku. Nesmí též chybět průvodní dokumentace výrobku.

Výrobky, které nevyhovují předpisům a normám se zanesou do mezinárodního rychlého výstražného informačního systému evropské unie pro nepotravinářské výrobky RAPEX (z ang. Rapid Alert System for Non-Food Products), zřízeného na základě směrnice Rady o všeobecné bezpečnosti výrobků (2001/95/ES) [21]. Rapex je provozován od roku 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, ministerstvem průmyslu a obchodu. Systém slouží k rychlému předávání informací mezi členskými státy EU a Evropskou komisí o opatřeních, která zabraňují nebo omezují používání a prodej nebezpečných výrobků.

Novinkou v předpisech pro nepotravinářské výrobky z hlediska požární ochrany je předpis Komise Evropského parlamentu o požadavcích na požární bezpečnost, kterou musejí splňovat evropské normy pro cigarety [22]. Nová výrobní technologie balení cigaret se rozšířila o přidávání papírových pásků do cigaretového papírku, které působí samozhášlivě a očekává se od této inovace snížení ztrát na životech v důsledku požáru způsobeného zapálenou cigaretou.

Posuzování funkčnosti systémů vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení

Pro včasné odhalení vznikajícího požáru, snadnějšího zdolávání požáru či zařízení pro prodloužení doby, po kterou je možné provádět evakuaci, se používají vyhrazená požární bezpečnostní zařízení. Druhy vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení jsou [23]:

- *Elektrická požární signalizace*
- *Zařízení dálkového přenosu*
- *Zařízení pro detekci hořlavých plynů a par*
- *Stabilní a polostabilní hasící zařízení*
- *Automatické protivýbuchové zařízení*
- *Zařízení pro odvod tepla a kouře*
- *Požární klapky*

Dle vyhlášky 246/2001 Sb. [1] se při posuzování funkčnosti systémů vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení podle dokladů zjišťuje, zda jsou bezpečná z hlediska

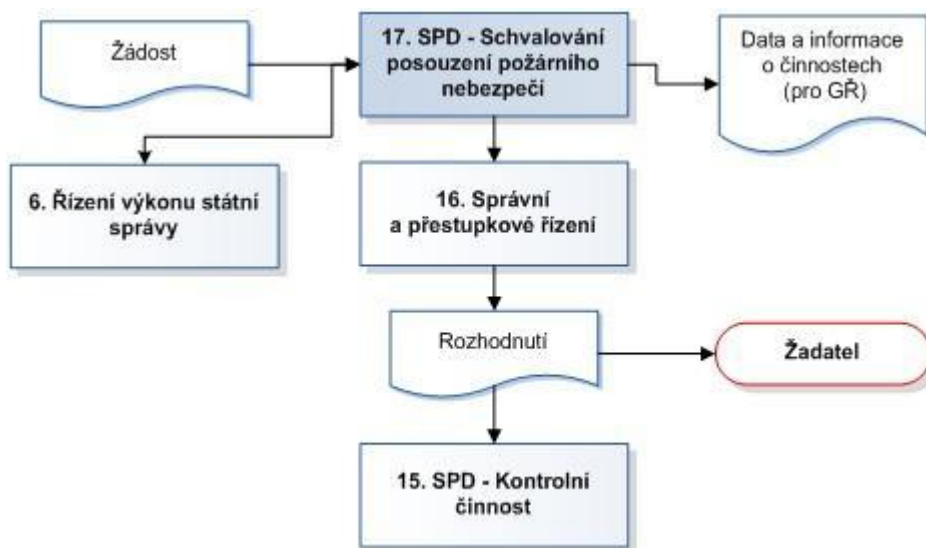
požární bezpečnosti, provozuschopná a jestli jsou vybaveny všemi potřebnými údaji, kterými jsou:

- a) *Průvodní dokumentace výrobce, technická a provozní dokumentace, včetně popisu konstrukce a funkce*
- b) *Doklady o uvedení na trh v České republice, popřípadě posudky specializovaných pracovišť*
- c) *Doklady o dokončené montáži podle ověření projektové a technické dokumentace včetně dokladů o kompletnosti systému*
- d) *Doklady o uvedení systému do provozu*
- e) *Doklady o výchozích a pravidelných provozních kontrolách, údržbě a opravách*

Schvalování posouzení požárního nebezpečí

Posouzení požárního nebezpečí si nechávají zpracovat subjekty provozující činnosti s vysokým požárním nebezpečím prostřednictvím odborně způsobilé osoby na úseku požární ochrany. Posouzení požárního nebezpečí se zaměřuje na možnost ohrožení osob, zvířat a majetku, možnosti vzniku a šíření požáru, zhodnocení možností provedení záchranných prací a účinné likvidace požáru včetně popisu jeho možných následků a na splnění dalších povinností na úseku požární ochrany. Při schvalování posouzení požárního nebezpečí ve správním řízení se posuzuje, zda posouzení požárního nebezpečí splňuje všechny požadavky podle zákona 133/1985 Sb., o požární ochraně [3].

Obr. č. 2.: Mapa procesu schvalování posouzení požárního nebezpečí, zdroj: www.hzscr.cz

V případě schvalování změněných nebo přepracovaných posouzení požárního nebezpečí se sleduje, zda dokumentace obsahuje tyto náležitosti [3]:

- a) Název dokumentace, která se mění
- b) Specifikace změněných částí
- c) Údaje o zadavateli doplněného posouzení požárního nebezpečí

Jedno vyhotovení schváleného posouzení požárního nebezpečí si orgán vykonávající státní požární dozor ponechá ve své dokumentaci.

Zjišťování příčin vzniku požárů

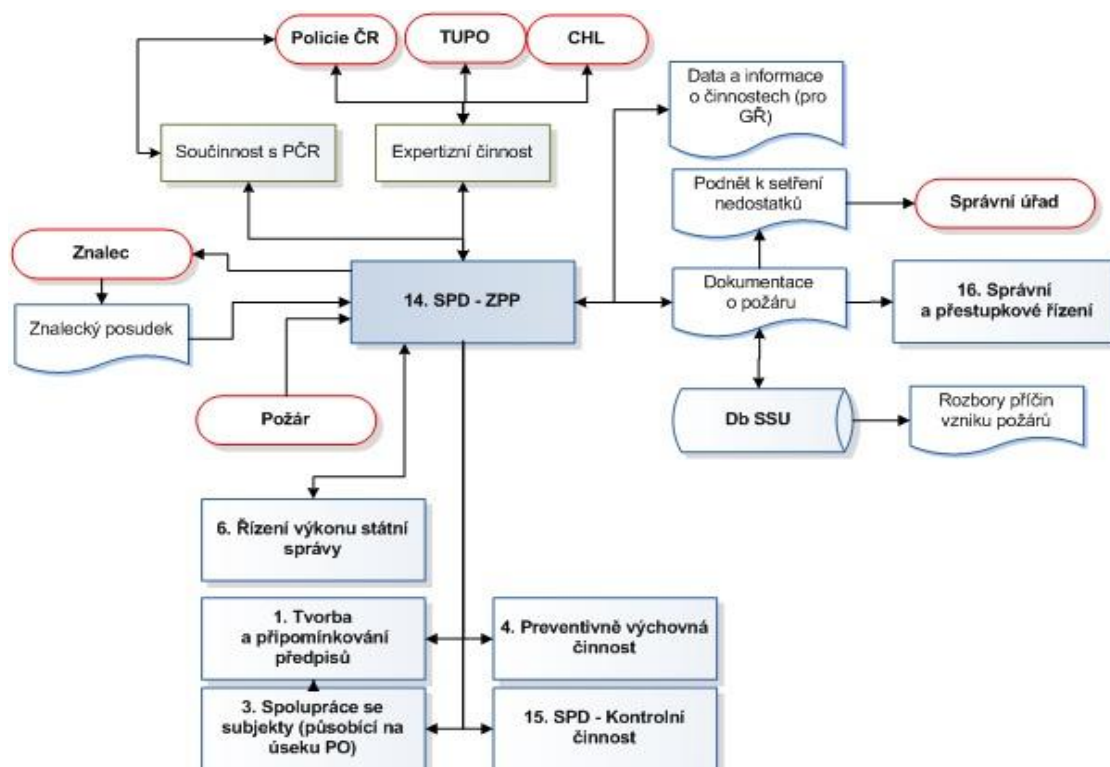
Pokud není primární prevence dostatečně účinná a k samotnému požáru dojde, přichází na řadu zjišťování příčin vzniku požáru. Tato sofistikovaná činnost zahrnuje již přítomnost příslušníků HZS ČR, tzv. vyšetřovatelů požáru, při zdolávání požáru a poté sbírání důkazního materiálu, zjišťování okolností vedoucích k požáru, stanovení výše škod a také hodnota uchráněného majetku. Vyšetřovatelé požárů spolupracují se soudními znalci, s MV – generálním ředitelstvím HZS ČR, s Technickým ústavem požární ochrany a Policií ČR a následně zjištěné závěry vyšetřování se uvádějí do

odborných vyjádření, nebo znaleckých posudků, které slouží k dalšímu řízení. Zjišťování příčin vzniku požárů slouží k návrhům preventivních opatření, vytváření koncepce rozvoje požární ochrany, k účinné preventivně výchovné činnosti a kontrolní činnosti HZS ČR [24].

Při zjišťování příčin vzniku požárů se nejdříve prověřuje [3]:

- a) Doba a místo vzniklého požáru
- b) Osoba, u které požár vznikl
- c) Možné verze příčiny vzniku požáru
- d) Okolnosti vlivu šíření požáru
- e) Následky požáru, předběžná způsobená škoda, zraněné a usmrcené osoby
- f) Hodnoty uchráněného majetku
- g) Porušení předpisů o požární ochraně

Obr. č. 3.: Mapa procesu výkonu SPD - zjišťování příčin vzniku požárů, zdroj: hzscr.cz

1.2.4 Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)

Právnícká a podnikající fyzická osoba, která má v oboru svých činností zpracování nebezpečných chemických látek a přípravků musí před zahájením své činnosti provést sumarizaci všech přítomných chemických látek a přípravků v místě podnikání, provést analýzu rizik s nejhorsím možným scénářem a navrhnout podle množství přítomných nebezpečných látek v projektové dokumentaci zařazení provozované činnosti do kategorie A nebo B. Tuto skutečnost poté nahlásí krajskému úřadu, který posoudí formální správnost i správnost zařazení a vydá rozhodnutí o zařazení objektu nebo zařízení. Kategorie B vyžaduje mnohem více preventivních opatření (např. zpracování vnitřního a vnějšího havarijního plánu, jejich pravidelné aktualizace a podkladů pro jejich zpracování, poskytování informací Krajskému úřadu, atd.) než kategorie A. Krajský úřad rozešle své rozhodnutí ministerstvu, orgánům státní správy a dotčeným obcím.

1.2.5 Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministerstva vnitra č. 7 ze dne 4. 3. 2005

Státní požární dozor je jako podstata definován v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, avšak jeho vnitřní pravidla pro kontrolní činnost jsou dána Pokynem generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministerstva vnitra.

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministerstva vnitra č. 7 ze dne 4. 3. 2005 stanovuje povinnosti kontrolujících příslušníků orgánu státního požárního dozoru.

Kontrolující příslušník je povinen [25]:

- a) Zjistit skutečný stav věci při kontrole

- b) Prokázat se služebním průkazem
- c) Zamezit ztrátě, zničení, poškození a zneužití dokladů, získaných při kontrole
- d) Neprodleně vrátit originální doklady subjektu, pokud již netrvají důvody k jejich zadržování
- e) Vyhotovovat o výsledcích požární kontroly zápis
- f) Zachovávat mlčenlivost
- g) Příslušným orgánům oznámit zjištěné skutečnosti, aby mohly činit kroky k nápravě
- h) Dbát vlastní bezpečnosti, podle pokynů subjektu, se kterými je kontrolující seznámen

Důležitý je i vztah mezi kontrolujícím příslušníkem a subjektem. V případě, že má kontrolující vztah ke kontrolovanému subjektu, musí tuto skutečnost neprodleně oznámit svému nadřízenému a je poté zproštěn kontroly za podjatost. Na podjatost kontrolujícího může upozornit subjekt samotný, či jiná osoba.

Tento pokyn byl v souvislosti novým zákonem č. 255/2012 Sb. O kontrole s účinností od 1. 1. 2014 zrušen [46]. V současnosti Generální ředitelství HZS ČR připravuje nový metodický pokyn, který by se zabýval kontrolní činností příslušníků vykonávající státní požární dozor.

1.3 PRAVIDLA KONTROLNÍ ČINNOSTI ORGÁNŮ VYKONÁVAJÍCÍCH STÁTNÍ POŽÁRNÍ DOZOR

Pro výkon státního požárního dozoru musí mít příslušníci Hasičského záchranného sboru osvojeny i další dovednosti mimo znalosti legislativy. Potřebu některých dovedností přímo ukládá zákon, ale pro výkon státního požárního dozoru je též potřebné být dostatečně bystrý, pečlivý, ctít řád a mít další kladné vlastnosti, které se však nikde neprokazují ani direktivně nevyžadují, jen pokud jimi příslušník oplývá, je v osobní výhodě [48].

1.3.1 Odborná způsobilost

K výkonu státního požárního dozoru je třeba splňovat podmínky nejenom dané zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, ale i tento příslušník Hasičského záchranného sboru ČR ihned po nástupu musí absolvovat vzdělávací program Vstupní příprava příslušníků HZSČR a následně získat odborné znalosti a praktické dovednosti v kurzech pro získání odborné způsobilosti [30]. V lednu loňského roku, přesněji 16. 1. 2013, byl vydán nový Pokyn generálního ředitele HZS ČR k odborné způsobilosti příslušníků HZS ČR. Tím byl zrušen dříve několik let platný modulový systém vzdělávání a vstoupil v platnost systém nový.

Příslušníci, kteří vykonávají u HZS kraje činnosti na úseku požární prevence, tedy SPD, musí absolvovat tzv. základní odbornou přípravu (ZOP). Tento kurz je v současnosti třítydenní. Následně absolvuje kurz k získání odborné způsobilosti v kurzu Požární prevence PP Z (v současnosti 4 týdny, je ukončena ústní zkouškou) a podle pokynu pak ještě nejpozději do jednoho roku specializační kurz (kontrolní činnost, stavební prevence).

Absolventi některých středních, příp. vyšších odborných škol (obor požární ochrana) a vysokých škol (Ověřovací studijní program pro získání odb. způsobilosti na úseku PO, OOb a KŘ) mohou platit pro získání odborné způsobilosti jiné postupy.

Odborná způsobilost se vydává na dobu 5 kalendářních let, po této době musí být zařazen do týdenního kurzu k prodloužení platnosti osvědčení – Požární prevence P (PP P). V současnosti se uvažuje o změně průběhu zkoušky, alespoň část by měla být nahrazena e-learningem.

Možnost zúčastnit se vzdělávacích kurzů poskytují vzdělávací střediska MV-generálního ředitelství HZS ČR ve městech Brno a Frýdek-Místek.

1.3.2 Plán požárních kontrol

Požární kontroly se uskutečňují podle předem stanoveného ročního plánu kontrol, podle aktuálních požadavků HZS kraje, po požáru, na základě odůvodněných informací sdělených jinými institucemi a organizacemi.

Roční plán požárních kontrol se zpracovává dle Pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministerstva vnitra č. 7 ze dne 4. 3. 2005 na konci roku s platností na rok následující. Plán vypracovává HZS kraje, je projednáván s ředitelem odboru prevence Ministerstva vnitra - generálního ředitelství HZS ČR, poté je plán schválen ředitelem HZS kraje a připraven k použití [31]

1.3.3 Program požární kontroly

Program požární kontroly určuje takové úkoly prováděné příslušníky HZS kraje, aby bylo možné vyhodnotit, zda byly při požární kontrole splněny. Program požární kontroly schvaluje příslušný služební funkcionář a jako takový je podřízen ročnímu plánu kontrol.

Program kontroly obsahuje [31]:

- a) subjekt (případně jeho části), u kterého bude požární kontrola provedena,*
- b) druh požární kontroly (komplexní, tematická, kontrolní dohlídka),*
- c) kontrolní úkoly,*
- d) jméno a příjmení příslušníka HZS kraje, kterému je kontrolní úkol určen, v případě kontrolních úkolů, které může z hlediska odbornosti a náročnosti splnit jeden příslušník HZS kraje,*
- e) u složitějších požárních kontrol, zasahujících do odborností, pro které je v rámci HZS kraje zřízen speciální úsek nebo odbornost (např. akceschopnosti a připravenost jednotek požární ochrany), jména a příjmení všech kontrolujících za HZS kraje včetně jejich přiřazení k příslušným úkolům a určení vedoucího kontrolní skupiny,*
- f) funkce příslušníka HZS kraje, který je určen k projednání výsledků požární kontroly a uložených opatření (zde se přihlédne k závažnosti a rozsahu požární kontroly),*
- g) datum, kdy byl program požární kontroly stanoven, datum zahájení a předpokládaná doba trvání požární kontroly, jméno a příjmení, funkce a podpis příslušného služebního funkcionáře, který je oprávněn program požární kontroly stanovit.*

1.3.4 Pomůcky pro výkon státního požárního dozoru

Pro lepší orientaci příslušníků vykonávající státní požární dozor v problematice kontrolní činnosti vydává odbor prevence soubor tištěných pomůcek, které mají za úkol sjednotit postup při provádění kontrol v rámci celého HZS ČR.

Pracovní pomůcka pro kontrolní činnost

Tato pracovní pomůcka obsahuje základní informace k postupu HZS kraje jako správního úřadu na úseku požární ochrany při kontrolní činnosti prováděné jako součást SPD podle zákona o požární ochraně a vyhlášky o prevenci. Hlavním úkolem je reprezentativnost a opakovatelnost postupu při kontrolní činnosti a omezení možnosti výskytu formálních i věcných nedostatků při přípravě, oznamování, provádění kontrol, zpracování zápisů a projednávání výsledků se subjekty.[32]

Pracovní pomůcka pro výkon SPD v oblasti elektrických zařízení

Pracovní pomůcka pro postup příslušníků HZS vykonávajících státní požární dozor v oblasti elektrických zařízení. Tato pomůcka obsahuje základní a podpůrné informace k postupu orgánů vykonávajících SPD na úseku stavební prevence, kontrolní činnosti podle ustanovení § 31 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o požární ochraně.

Cílem je metodické sjednocení postupů orgánů státní správy při výkonu státního požárního dozoru v oblasti elektrických zařízení.[34]

Pracovní pomůcka pro výkon SPD

Oddíl A - plynová zařízení

Pracovní pomůcka pro postup příslušníků HZS vykonávajících státní požární dozor v oblasti plynových zařízení, které definuje energetický zákon jako *veškerá zařízení připojená na plynárenská zařízení, počínaje hlavním uzávěrem plynu včetně zařízení pro konečné využití plynu; není jím měřicí zařízení*.[33] Tato pomůcka obsahuje základní a podpůrné informace k postupu orgánů vykonávajících SPD na úseku stavební prevence, kontrolní činnosti podle ustanovení § 31 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o

požární ochraně. Cílem je metodické sjednocení postupů orgánů státní správy při výkonu státního požárního dozoru v oblasti plynových zařízení.

Oddíl B - elektrická zařízení

Pracovní pomůcka pro postup příslušníků HZS vykonávajících státní požární dozor v oblasti elektrických zařízení v části B obsahuje základní a podpůrné informace k postupu orgánů vykonávajících SPD na úseku stavební prevence, kontrolní činnosti podle ustanovení § 31 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o požární ochraně.

Cílem je metodické sjednocení postupů orgánů státní správy při výkonu státního požárního dozoru v oblasti elektrických zařízení.[35]

Pracovní pomůcka - "havárie"

Tato pracovní pomůcka pro výkon SPD vznikla na základě zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií a obsahuje základní informace k postupu HZS kraje v oblasti prevence závažných havárií na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému [36] při vyjadřování se k bezpečnostnímu programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávě a při provádění kontrol u provozovatelů objektů nebo zařízení podle zákona 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií. HZS kraje je správním úřadem vykonávajícím státní správu na úseku prevence závažných havárií ve vymezených oblastech. Cílem pomůcky je sjednocení postupu příslušníků HZS při zpracování stanovisek k dokumentům, při přípravě a provádění požárních kontrol, jejich zpracování a projednání výsledků.[37]

Pracovní pomůcka SPD pro báňská díla

Pracovní pomůcka obsahuje souhrn stávající právní úpravy zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě a souvisejících právních předpisů. Výkon státního požárního dozoru se v báňských dílech vykonává v případě, že to není v rozporu se zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.[38]

1.4 PROVEDENÍ POŽÁRNÍ KONTROLY

Státní požární dozor se formou požární kontroly vykonává podle zákona o požární ochraně:

- kontrolou dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně,
- kontrolou připravenosti a akceschopnosti jednotek požární ochrany,
- ukládáním opatření k odstranění zjištěných nedostatků a kontrolní dohlídkou plnění těchto opatření.[3]

Kontrola dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně je součástí výkonu státního požárního dozoru. Subjekty, které musejí dodržovat předpisy o požární ochraně, a tudíž se u nich musí provádět kontrolní činnost, jsou [1]:

- právnické osoby a podnikající fyzické osoby,
- ministerstva a jiné státní orgány,
- fyzické osoby,
- obce

Před samotným vykonáním požární kontroly u subjektu se musejí příslušníci HZS ČR nahlásit u kontrolovaného subjektu, provést před odjezdem na kontrolu přípravu, najít si potřebná data o subjektu a po vykonání fyzické kontroly se poté opět v zázemí stanice HZS kraje provede zápis o provedené kontrole se všemi zjištěnými nedostatky a po projednání zápisu se subjektem následují nápravná opatření či správní řízení zakončené sankcemi.

1.4.1 Oznámení požární kontroly

Příslušník HZS kraje vykonávající státní požární dozor má za povinnost u komplexní požární kontroly informovat o této plánované skutečnosti právnickou a podnikající fyzickou osobu, u které by měla být kontrola provedena. Zákonem je stanovena lhůta minimálně 7 dní před samotným provedením komplexní kontroly [3,54]. U tematických kontrol lze termín oznámit telefonicky, osobně, nebo písemně včetně zaslání programu tematické kontroly. Při písemném oznámení tematické

kontroly se může postupovat jako u komplexní kontroly, přičemž povinnost oznámení kontroly není stanovena právním předpisem, jako u komplexní kontroly. Tematickou kontrolu lze provést i nečekaně, bez ohlášení a tento postup se volí především tehdy, jedná-li se o opakované nedodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně nebo je-li zvláštní důvod zjistit okamžitý stav věci, nebo u neplánované tematické kontroly, prováděné v souvislosti se zjišťováním příčin vzniku požárů nebo při kontrolní dohlídce.

Oznámení kontrolní dohlídky se také nemusí direktivně oznamovat, a nemusí se ani vypracovávat program kontroly, jelikož se prověřuje stav uložených opatření.[40]

1.4.2 Příprava na požární kontroly

Před zahájením kontroly naplánované podle ročního plánu kontrol vycházejícího z programu kontrol si kontrolující příslušník HZS kraje nejprve zjistí o subjektu veškeré dostupné údaje a z dostupných zdrojů se s ním seznámí. Zjistí si o subjektu přesný název společnosti, údaje z výpisu z obchodního rejstříku jako například identifikační číslo, statutární orgány firmy a podobně. Kontrolující příslušník vyhodnocuje i výsledky požárních kontrol provedených v minulosti, zjištěné závady, zejména ty, které se opakovaly a také dokumentaci z přestupkového řízení a případné stížnosti nebo oznámení od zaměstnanců, jiných subjektů případně anonymů, dále studuje dokumentaci staveb, kolaudační rozhodnutí, případně souhlas k uvedení do trvalého užívání dispoziční proporce objektů a další dokumenty ukazující na změny provedené v objektech subjektu. Toto studium dokumentů a pečlivá příprava je důležitá pro následné zjištění závad při fyzickém provedení požární kontroly.[3,48]

1.4.3 Fyzické provedení požární kontroly

Příslušník HZS, který provádí požární kontrolu, se po příchodu k subjektu prokáže pověřením k provedení kontroly v rámci výkonu státního požárního dozoru, služební průkaz pro tuto činnost nestačí a pověření se vydává na každou požární kontrolu nové. Připravovaná novela zákona o požární ochraně chystá zavést pro příslušníky HZS vykonávající státní požární dozor průkaz ke kontrole [39]. Po zahájení kontroly

zaměřuje na stav kontrolovaného objektu. Zjišťuje se, jestli jsou všechna požárně bezpečnostní zařízení instalována a funkční, což kontrolovaný subjekt doloží písemnou zprávou od akreditované firmy, která montáž provedla podle podmínek schválené projektové dokumentace a podle pokynů výrobce. Dále se kontroluje splnění všech povinností na úseku požární ochrany a porovnává se skutečný stav objektu, který se provede v terénu obchůzkou se zástupcem subjektu a porovnává se skutečný stav s platnými požárními předpisy a projektovou dokumentací. [1]

Příslušníci HZS vykonávající státní požární dozor mají za povinnost dodržovat tato základní pravidla a povinnosti [40]:

- Musí být zcela zřejmé, o jakou zákonnou povinnost se jedná, jestliže její dodržování je předmětem požární kontroly.
- Povinnost subjektu vzniká jen na základě zákona, podrobnosti nebo kvantifikace (co je možné považovat za plnění nebo splnění povinnosti) které mohou být uvedeny:
 - a) v nižším právním předpisu (např. nařízení vlády, vyhláška),
 - b) v předepsané dokumentaci požární ochrany (např. požární řád),
 - c) v ČSN, nebo v jiném veřejně dostupném normativním dokumentu, je-li oprávnění takový dokument použít, jinak se jedná o dokument pouze doporučující.
- Vždy se musí prověřit, zda je zamýšlené použití dalšího předpisu na úseku požární ochrany než zákona oprávněné.
- V zápisu o provedené požární kontrole musí být jednoznačně popsány veškeré skutečnosti, které byly zjištěny během fyzické požární kontroly a zdůvodnění, proč se například neprovedla kontrola plnění některých povinností uvedených v programu požární kontroly.

1.4.4 Zápis o kontrole

Po provedené požární kontrole se následně vyhotovuje zápis. Zápis je nejdůležitějším dokumentem, ve kterém se shrnou všechny zjištěné poznatky, identifikace subjektu, statutární orgán a další informace o subjektu, o kontrole, čase a pokud se zjistí nedostatky, zapíše se též do zápisu, odůvodní se podle příslušného paragrafu porušené právní normy a přiloží se případné důkazy. Těmi mohou být fotografie, videa a jiné záznamy s jasně identifikovatelným původem, datem a časem a uvedou se opatření a lhůty k odstranění zjištěných závad. Na zpracování zápisu nemá HZS kraje zákonem stanovenou dobu, ale zpracování zápisu se řídí dobou obvyklou ve státní správě a tou je 30 dní.[3,48]

Komplexní kontrola se provádí podle normativu, který obsahuje jasně definované kroky, které se prověřují u každého kontrolovaného subjektu. Tyto body jsou vyjmenované v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1.: Normativ pro SPD u komplexní požární kontroly, zdroj: normativ HZS JČK

Výkon státního požárního dozoru
Odborná způsobilost
Dokumentace požární ochrany
Dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím
Činnosti s vysokým požárním nebezpečím
Stanovení organizace zabezpečení požární ochrany
Požární řády
Požární poplachové směrnice
Požární evakuační plán
Dokumentace zdolávání požáru
Řád ohlašovny požáru
Školení zaměstnanců a vedoucích zaměstnanců
Preventivní požární hlídky
Preventiva požární ochrany

Zabezpečení požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době
Požární kniha a preventivní požární prohlídky
Vedení dalších dokladů prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností, které jsou předmětem kontroly dle § 38 vyhlášky o požární prevenci (namátkově kontrolovány doklady)
Dokumentace požární ochrany obsahující podmínky požární bezpečnosti – dle § 15 zákona v návaznosti na § 27 odst. 2 vyhlášky o požární prevenci
Plnění povinností dle § 5 odst. 1 písm. a) zákona ve vztahu k věcným prostředkům požární ochrany a požárně bezpečnostním zařízením dle § 2 vyhlášky o požární prevenci, které jsou instalovány v objektech a na pracovištích subjektu
Hasicí přístroje
Zařízení pro únik osob při požáru – nouzové osvětlení
Zařízení pro zásobování požární vodou – vnější požární vodovod včetně nadzemních hydrantů
Zařízení pro zásobování požární vodou – nezavodněné požární potrubí – požární žebříky
Zařízení pro omezení šíření požáru – požární prostupy/ucpávky
Zařízení pro omezení šíření požáru – protipožární nástřiky
Vyhrazená požárně bezpečnostní zařízení
Požárnost
Fyzická kontrola pracovišť a objektů
Připravenost a akceschopnost jednotek požární ochrany a jejich materiálně technického vybavení dle § 67 nebo § 68 zákona

Komplexní požární kontroly jsou zaměřené na široké spektrum činností, které se prověřují u vytipovaných subjektů, na rozdíl od tematických požárních kontrol, u kterých se provádí kontrolování jen určitých vybraných činností podle programu kontroly. Zjištěné závady v jednotlivých kategoriích musejí být v zápisu zdůvodněny porušením konkrétního paragrafu zákona či jiného závazného dokumentu. V zápisu o provedené požární kontrole se uvádí chyby v dokumentech, chybějící podklady opravňující k činnosti a další zjištěné nedostatky.

Samostatnou kapitolou je fyzická kontrola pracovišť a objektů, která se ještě rozděluje do sedmi bodů znázorněných v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2.: Fyzická kontrola pracovišť, zdroj: normativ HZS JČK, vlastní výzkum

Spojovací prostředky, provozuschopnost a dostupnost pro potřeby tísňového volání
Příjezdové komunikace
Volný přístup k zařízení pro zásobování požární vodou
Označení rozvodných zařízení, elektrické energie, hlavního vypínače elektrického proudu a hlavního uzávěru vody
Označení nouzových a únikových východů a směrů úniku osob
Únikové východy a komunikační prostory, které jsou součástí únikových cest
Označení pracoviště bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně

1.4.5 Projednání kontroly

Po vyhotovení zápisu se projednají výsledky kontroly a uložených opatření se statutárním orgánem subjektu, podnikající fyzickou osobou nebo jejím odpovědným zástupcem. Tito se k němu vyjádří, popřípadě připojí i své stanovisko ke zjištěným závadám. Následně má subjekt povinnost podat zprávu HZS kraje písemně, v době stanovené v zápisu, o odstranění závad a HZS kraje poté provede kontrolní dohlídku s cílem zkontrolovat odstranění původně zjištěných závad.[3,4]

2 Hypotéza a metodika

2.1 Hypotéza

Počty zjištěných závad v jednotlivých kategoriích stoupají.

2.2 Metodika výzkumu

Metodický postup k naplnění cílů práce a ověření hypotézy je interpretován následujícími kroky:

1. Studium zápisů z požárních kontrol.

Studium archivních zápisů z provedených požárních kontrol, poskytnutých HZS JČK.

2. Kvantitativní zpracování jednotlivých závad zjištěných při požárních kontrolách

Ke zpracování zápisů z jednotlivých požárních kontrol je využito strukturální analýzy požadavků na ochranu obyvatelstva formou přímé prevence vybraného vzorku. Výstupem analýzy je popis analýza zjištěných závad, s ohledem na sledované parametry, jejichž porušení přímo ohrožuje na životě a zdraví osoby vyskytující se na posuzovaném pracovišti. V diplomové práci jsou kritéria přímého ohrožení zvolena po konzultacích s komisaři HZS JČK, kteří přímo provádějí výkon státního požárního dozoru a mají letité zkušenosti s praxí v tomto oboru. Ke srovnávání byly vybrány spisy provedených komplexních kontrol, jelikož obsahují všechny sledované parametry a tak je srovnání objektivnější. Tematické kontroly a kontrolní dohlídky ze zákona obsahují jen některé parametry a proto srovnávání závad zjištěných při těchto kontrolách nelze srovnávat.

3. Relativní porovnání zjištěných závad za jednotlivé roky a jejich vyjádření indexem nebezpečnosti

K porovnání zjištěných závad je využito komparativní analýzy ve vybraném vzorku. Souhrnným indexem nebezpečnosti IN_i (dále jen „ IN_i “) je vyjádřen stav nebezpečnosti závady. IN_i popisuje přímé nebezpečí pro pracovníky vyskytující se na ploše subjektu. Pro stanovení IN_i jsou stěžejní sledované parametry z komplexních požárních kontrol. Z přímého porovnání více než 700 provedených komplexních kontrol, tematických

kontrol a kontrolních dohlídek jsem stanovil 6 parametrů, které jsou pro ochranu obyvatelstva stěžejní – 3 parametry jsou z oblasti dokumentace a 3 parametry z části fyzické kontroly. Maximální dosažená hodnota indexu $IN_i = 1$.

Podkladem tvorby indexu IN_i jsou sledované parametry, jejichž konkrétní hodnoty vycházejí ze závad zjištěných při požárních kontrolách. Pro výpočet indexu je použito metody operační analýzy – metody pro vícekritériální rozhodování – bodovací metody. Aplikací metody je dosaženo číselného vyjádření a jednoznačné identifikace celkové nebezpečnosti s ohledem na preferenci sledovaných parametrů.

V diplomové práci je využita bodovací metoda v případě stanovení vah z kardinální informace o preferencích kritérií (3). Celkem je stanoveno šest kritérií, jež odpovídají zjištěným závadám.

Bodové hodnocení sledovaných parametrů je vyjádřeno pouze dvěma možnostmi (1 – závada nezjištěna – vše v pořádku, 0 – zjištěna závada). Váhy pro jednotlivá kritéria u indexu IN_i jsou diferencovány na základě preferencí.

Východiskem pro stanovení preferencí u jednotlivých kritérií je nebezpečnost dané závady a logická posloupnost prevence vůči těmto zjištěným závadám. Závady zjištěné na únikových východech jsou primární činností, které znemožní evakuovat pracovníky z objektu nejúčinnějším způsobem - samoevakuací. Bez evakuovaných osob z ohroženého objektu je bezpředmětné řešit například zásobování požární vodou.

Preference jednotlivých opatření ochrany osob nacházejících se v objektu jsou stanovena následujícím vyjádřením:

Nouzové východy > nouzové osvětlení > evakuační plán > hasicí přístroje > zásobování požární vodou > dokumentace požární ochrany

Převedeno na váhy:

Nouzové východy 0,32> nouzové osvětlení 0,22> evakuační plán 0,17> hasicí přístroje 0,15> zásobování požární vodou 0,1> dokumentace požární ochrany 0,04

Váhy byly stanoveny na základě preferencí jednotlivých opatření, převedeny na body a znormovány celkovým počtem bodů. Ohodnocení každého roku je vyjádřeno součtem dílčích hodnot, respektive součtem vážených bodů podle obecného vzorce – vzorce pro výpočet IN_i :

IN_i - součet vážených bodů pro i -tou KK (**index nebezpečnosti daného roku**)

b_{ij} - body pro i – tý rok v j - tém kritériu

v_j - váha j - tého kritéria (celkem je k kritérií)

P_{kk} – počet KK v roce

Porovnáváné vybrané parametry komplexních kontrol:

- **Nouzové východy** – nejdůležitější parametr, který se zjišťuje při komplexní požární kontrole u kontrolovaného subjektu a má zásadní vliv na celou bezpečnost zaměstnanců. Nouzové východy se kontrolují dle zápisu o KK v části věnující se fyzické prohlídce subjektu. Pokud není dodržena průchodnost nouzových východů a tudíž znemožněna evakuace v případě ohrožení, subjekt hrubým způsobem porušil povinnosti na úseku požární ochrany, a za toto jednání může být potrestán až okamžitým zastavením provozu nebo vysokou pokutou.
- **Nouzové osvětlení**- požárně bezpečnostní zařízení, jehož správná činnost zaručuje snadnější orientaci v zakouřeném prostoru a zabraňuje panice mezi evakuujícími se osobami. Nouzové osvětlení se spíná při výpadku elektrického proudu. Jelikož je nouzové osvětlení prvek zásadně usnadňující evakuaci, má zásadní vliv na bezpečnost osob v objektu. V zápisu z provedené KK je nouzové osvětlení zahrnuto ve fyzické kontrole objektu kontrolovaného subjektu.

- **Evakuační plán** – zásadní dokument [1], který je součástí dokumentace požární ochrany. Upravuje postup při evakuaci osob, zvířat a materiálů z objektů zasažených nebo ohrožených požárem. Skládá se ze dvou částí – textové a grafické. Textová část obsahuje [1]:

- osobu, která bude evakuaci organizovat,
- místo, ze kterého bude evakuace řízena,
- osoby a prostředky, s jejichž pomocí bude evakuace prováděna,
- cesty a způsoby evakuace,
- místa, kde se evakuovaní soustředí (osoby, zvířata),
- první pomoc,
- určení místa, kde se bude soustřeďovat evakuovaný materiál,
- ostražka

Grafická část, která má sloužit k znázornění směru únikových cest, má být umístěna na dobře viditelném a trvale přístupném místě v jednotlivých podlažích (ve stavbách ubytovacích zařízení se také umísťuje uvnitř ubytovacích jednotek). Měla by být přehledná a srozumitelná.

- **Hasicí přístroje** – věcné prostředky požární ochrany, které když splňují všechny technické parametry pro správnou funkčnost dané výrobcem, dokáží potlačit včas zjištěné zárodky požáru v jejich počátcích a zabránit tak jeho rozšíření a způsobení daleko větších ztrát na majetku, a hlavně ztrát na životech. Tento věcný prostředek požární ochrany kompaktních rozměrů a nepatrné ceny je zásadní pro prvotní zásah ještě před příjezdem JPO.
- **Volný přístup k zařízení pro zásobování požární vodou** – v případě, že prvotní zásah hasicími přístroji je neúčinný, na místo požáru se dostaví jednotka JPO, která za pomoci sofistikovanějších metod hašení požáru provede jeho likvidaci. Jedním ze zásadních prostředků, při zdolávání požáru jednotkami požární ochrany je požární voda. Hasičské automobily mají omezený obsah vody vezoucí si s sebou, např. nejpoužívanější automobil Tatra 815 CAS32 má nádrž až na 9000 litrů vody. Zásobování požární vodou bývá nejčastěji

realizováno vnější hydrantovou sítí napájenou z veřejné sítě zásobování pitnou vodou, z tzv. vodovodního řadu. Dalšími způsoby zásobování mohou být požární nádrž v areálu podniku, či blízká řeka, nebo potok s dostatečným průtokem vody.

- **Dokumentace požární ochrany** – základem civilizovaného státu jsou právní normy a předpisy. Co se týče požární ochrany, jsou základními dokumenty zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a vyhláška č. 246/2001 Sb., o požární prevenci, dále soubor českých technických norem a dalších závazných právních norem. Kontrola dokumentů v rámci KK je důležitá v rámci dlouhodobější prevence, ale nedostatečnost dokumentů zjištěná u subjektů, nemá přímý vliv na bezpečnost zaměstnanců.

Vybraný vzorek:

Pro svou diplomovou práci jsem si vybral komplexní požární kontroly, jelikož jsou všestranně zaměřené a obsahují všechny sledované parametry, jakými jsou prověření dokumentace požární ochrany, zásobování požární vodou, nouzového osvětlení, nouzových východů, evakuačního plánu a hasicích přístrojů. Tyto vybrané kategorie jsou tvořeny závadami zjištěnými při kontrole dokumentace (dokumentace PO, evakuační plán) a závadami zjištěnými při fyzické kontrole objektu daného subjektu (zásobování požární vodou, hasicí přístroje, nouzové osvětlení a nouzové východy). Kategorie byly vybrány podle zkušeností příslušníků HZS JČK vykonávajících státní požární dozor a majících dlouholetou praxi s jednáním se subjekty a nejvíce se vyskytujícími závadami.

3 Výsledková část

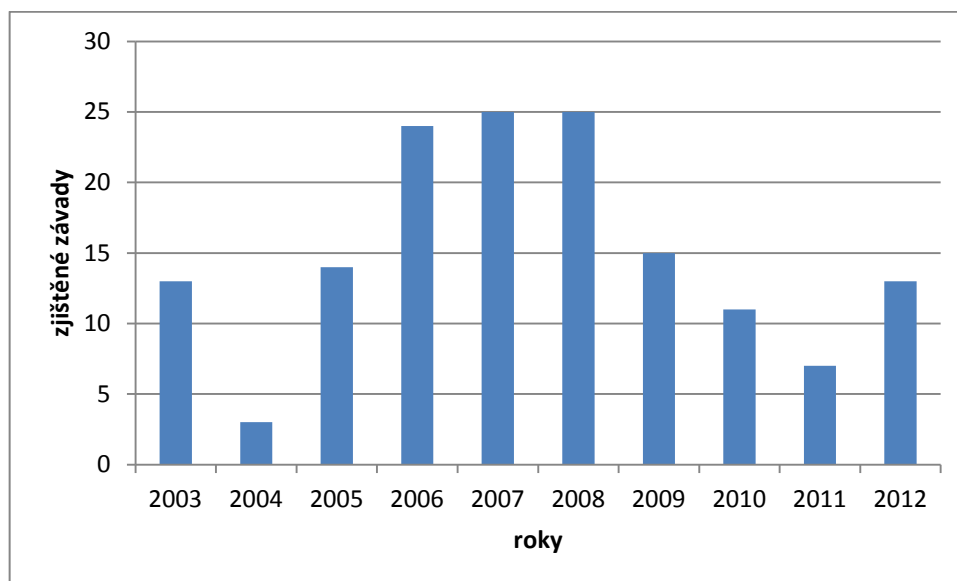
V této kapitole analyzuji výsledky, které jsem získal studiem archivních spisů provedených kontrol v rámci výkonu SPD v oddělení prevence krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR v Českých Budějovicích. Kapitola obsahuje množství dat a údajů utříděných pro přehlednost do tabulek a grafů.

Celkové počty provedených komplexních kontrol

Z archivních spisů jsem si shromáždil celkové počty provedených komplexních požárních kontrol za jednotlivé roky. Celková statistika na toto téma se neeviduje ani následně nepublikuje, například ve statistických ročenkách.

Tabulka č. 3.: Počet provedených komplexních kontrol, Zdroj: archivní spisy HZS JČK

Rok	Počet provedených komplexních požárních kontrol
2003	13
2004	3
2005	14
2006	24
2007	25
2008	25
2009	15
2010	11
2011	7
2012	13
Součet	150

Graf č. 3.: Vývoj počtu provedených komplexních kontrol,
Zdroj: archivní spisy HZS JČK

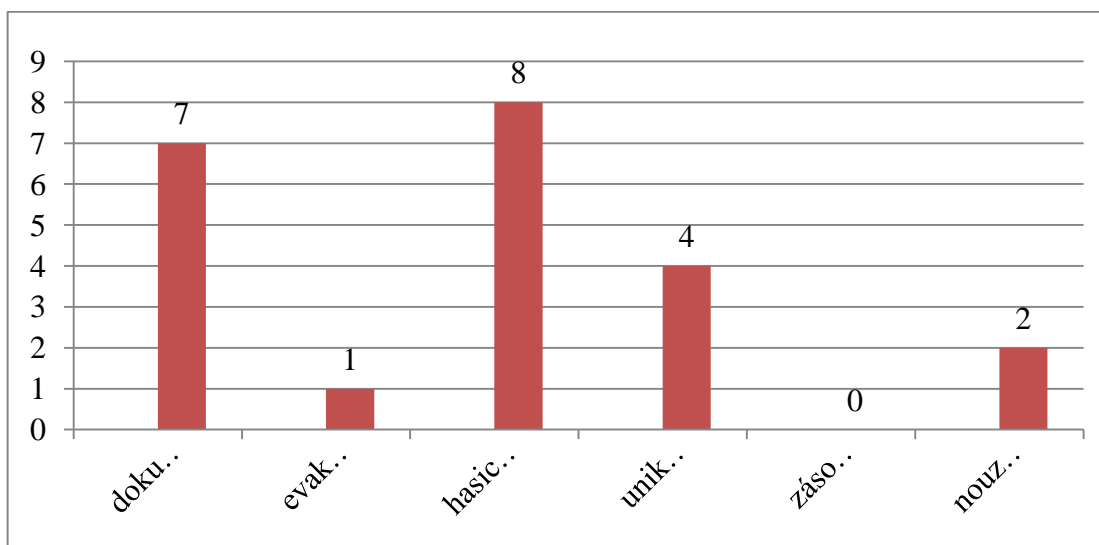
3.1 Rok 2003

Komplexních požárních kontrol provedených bylo v tomto roce 13 a tabulka č. 4 ukazuje, ve kterých kriticky důležitých aspektech pro přežití obyvatel se chybovalo. Výsledky jsou zkresleny vlivem v té době neexistujícího normativu, který by pomáhal příslušníkům HZS ČR provádějícím výkon SPD v jejich práci. Zápisy v tomto roce již nejsou tak strohé jako v letech minulých, kdy se způsobilost objektu plnit svou funkci označovala slovy Způsobilý – Nezpůsobilý.

Tabulka č. 4.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2003, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zařízení pro zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	0	1	1	1	1	1
KK2	0	1	1	0	1	1
KK3	1	1	0	1	1	1
KK4	1	1	0	1	1	1
KK5	1	1	1	0	1	0
KK6	0	0	0	1	1	1
KK7	0	1	0	0	1	1
KK8	0	1	1	1	1	1
KK9	0	1	0	0	1	1
KK10	1	1	0	1	1	0
KK11	0	1	1	1	1	1
KK12	1	1	0	1	1	1
KK13	1	1	0	1	1	1
Závady celkem	7	1	8	4	0	2

V roce 2003 bylo vykonáno celkem 13 komplexních kontrol a největší počet zjištěných závad bylo dle tabulky č. 4 v oblasti hasicích přístrojů. Následují závady zjištěné v dokumentaci PO a dále počet zjištěných závad klesá. Nejpříznivější kategorií v tomto roce byl volný přístup k zásobování požární vodou, v tomto úseku nebyla zjištěna žádná závada.

Graf č. 5: Shrnutí závad zjištěných v roce 2003, Zdroj: vlastní výzkum

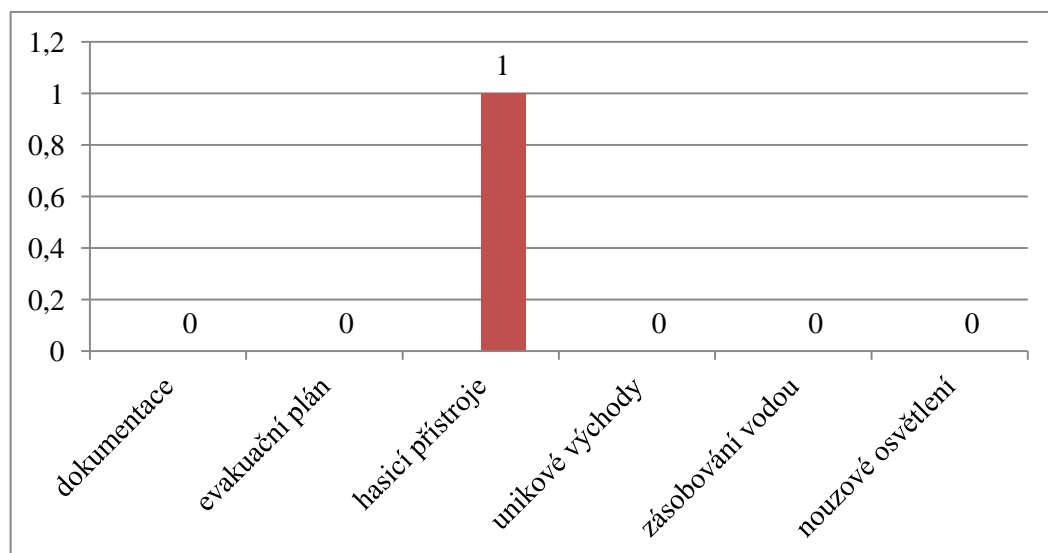
3.2 Rok 2004

Tabulka č. 5.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2004, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasičí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	1	1	1	1	1	1
KK2	1	1	0	1	1	1
KK3	1	1	1	1	1	1
Závady celkem	0	0	1	0	0	0

Rok 2004 byl v mnoha věcech výjimečný. Česká republika vstoupila do Evropské unie, armáda ČR procházela restrukturalizací, jejíž důsledkem bylo zrušení základní vojenské služby, nebo například světem zahýbala vánoční tragedie v Jihovýchodní Asii, přes kterou se přehnalo ničivé tsunami. Počet provedených KK v tomto roce je rekordně nízký, jelikož příslušníků vykonávajících SPD byl kritický nedostatek. Příslušnice odcházely na mateřskou dovolenou a projevila se i určitá míra fluktuace. Budiž ke cti

všech kontrolovaných subjektů, že se při KK v tomto roce zjistila jen jedna závada, a ta se týkala umístění hasicích přístrojů.

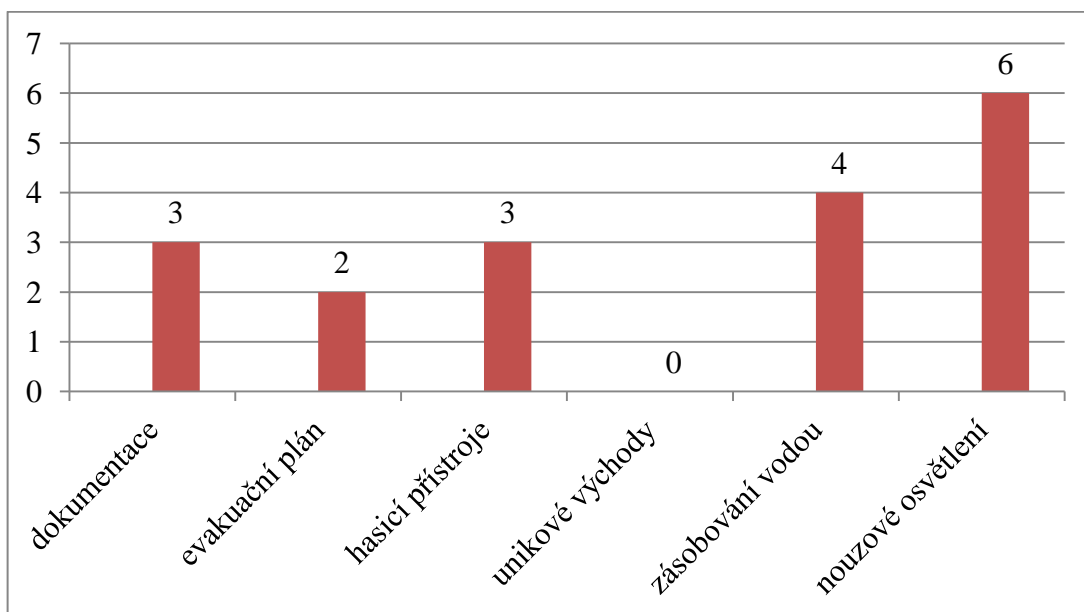
Graf č. 6: Shrnutí závad zjištěných v roce 2004, Zdroj: vlastní výzkum

3.3 Rok 2005

Tabulka č. 6.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2005, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	0	1	1	1	1	0
KK2	1	1	0	1	1	1
KK3	0	0	1	1	1	1
KK4	1	1	1	1	1	1
KK5	1	1	1	1	1	1
KK6	1	1	0	1	0	0
KK7	1	1	1	1	1	1
KK8	1	1	1	1	1	1
KK9	1	1	1	1	0	1
KK10	1	1	1	1	1	0
KK11	0	0	1	1	1	0
KK12	1	1	1	1	0	0
KK13	1	1	0	1	0	1
KK14	1	1	1	1	1	0
Závady celkem	3	2	3	0	4	6

Situaci ve společnosti v roce 2005 ovlivňovala především profesionalizace armády, zavedení bodového systému pro řidiče a světem hýbal výskyt ptací chřipky a smrt papeže Jana Pavla II. V Hasičském záchranném sboru Jihočeského kraje dochází ke stabilizaci počtu příslušníků, a proto mohl výkon státního požárního dozoru probíhat optimálně a bezproblémově. Nejvíce závad ze 6 sledovaných skupin bylo v kategorii nouzového osvětlení, naopak v kategorii volných únikových východů nebyla zjištěna žádná závada. Počet provedených komplexních kontrol se oproti roku 2004 zvýšil 5 krát ze 3 na 14.

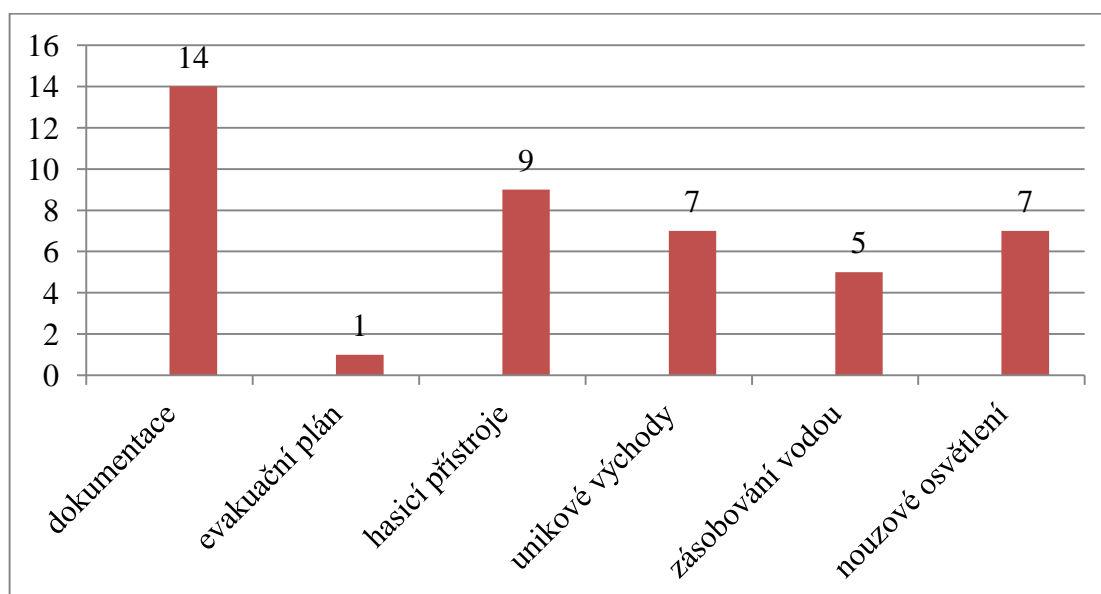
Graf č. 7: Shrnutí závad zjištěných v roce 2005, Zdroj: vlastní výzkum

3.4 Rok 2006

Tabulka č. 7.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2006, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	1	1	0	1	1	1
KK2	1	1	0	1	1	1
KK3	0	1	0	0	1	1
KK4	0	1	1	1	0	1
KK5	1	1	1	1	1	1
KK6	0	1	0	0	1	0
KK7	1	1	1	1	1	1
KK8	1	1	0	0	1	1
KK9	0	1	1	1	1	0
KK10	1	1	1	1	1	0
KK11	0	0	1	1	0	1
KK12	0	1	0	1	1	1
KK13	0	1	0	1	0	1
KK14	0	1	1	0	0	0
KK15	1	1	0	0	1	1
KK16	0	1	1	1	1	1
KK17	0	1	1	1	1	0
KK18	0	1	1	0	1	0
KK19	1	1	1	0	1	0
KK20	1	1	0	1	1	1
KK21	0	1	1	1	0	1
KK22	0	1	1	1	1	1
KK23	1	1	1	1	1	1
KK24	0	1	1	1	1	1
Závady celkem	14	1	9	7	5	7

Vzestupný trend provedených komplexních kontrol nastolený v minulých letech i v roce 2006 pokračoval a zastavil se na počtu 24 KK za rok. Tento rok byl bohatý i mimo jiné na přírodní katastrofy, zima z přelomu let 2005 a 2006 přinesla obrovské množství sněhu, pod kterým se začaly bortit konstrukce střech veřejných budov. S odklizením pomáhala například i Armáda ČR. Jako reakce na možné pochybení v projektech budov a na množství sněhu vyskytujícího se na střechách, byla prováděna příslušníky HZS ČR řada tematických kontrol zaměřujících se na tuto bezpečnost. Na jaře téhož roku byla na naše území zavlečena epidemie ptačí chřipky a likvidace nakažených chovů zaměstnávala na dlouhé měsíce řadu bezpečnostních a havarijních služeb.

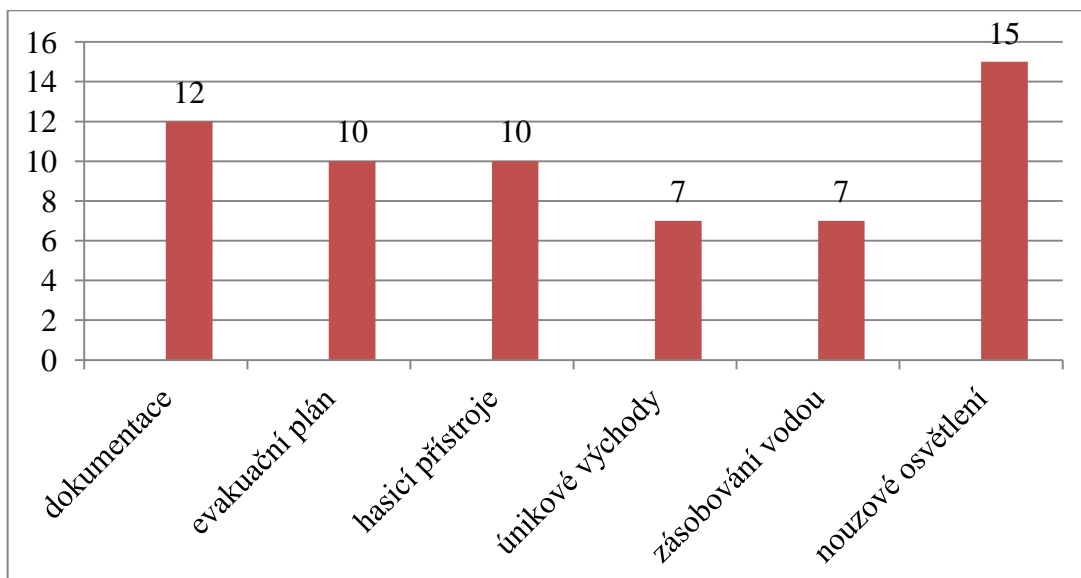
Graf č. 8: shrnutí závad zjištěných v roce 2006. Zdroj: vlastní výzkum

3.5 Rok 2007

Tabulka č. 8.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2007, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	0	1	1	1	1	0
KK2	1	1	1	0	0	0
KK3	0	1	0	1	0	0
KK4	1	1	0	0	1	0
KK5	0	0	0	0	1	0
KK6	0	0	1	1	1	0
KK7	0	1	1	1	1	0
KK8	0	1	0	0	0	1
KK9	0	0	1	1	0	1
KK10	1	0	0	1	0	0
KK11	1	0	0	1	1	1
KK12	0	1	0	1	1	1
KK13	0	0	0	0	0	0
KK14	1	0	1	1	1	1
KK15	1	1	1	1	1	0
KK16	0	1	0	1	1	1
KK17	0	0	1	1	1	0
KK18	0	1	1	1	1	1
KK19	1	0	0	0	1	1
KK20	1	1	1	1	1	1
KK21	1	1	1	0	1	0
KK22	1	1	1	1	1	1
KK23	1	0	1	1	0	0
KK24	1	1	1	1	1	0
KK25	1	1	1	1	1	0
Závady celkem	12	10	10	7	7	15

Rok 2007 se vyznačuje nejvyšším počtem vykonaných komplexních požárních kontrol. Nejvíce závad bylo zjištěno ve skupině nouzového osvětlení a to celkově 15 z 25 KK. Nejméně bylo shodně po 7 závadách zjištěno v kapitolách únikové východy a zásobování požární vodou.

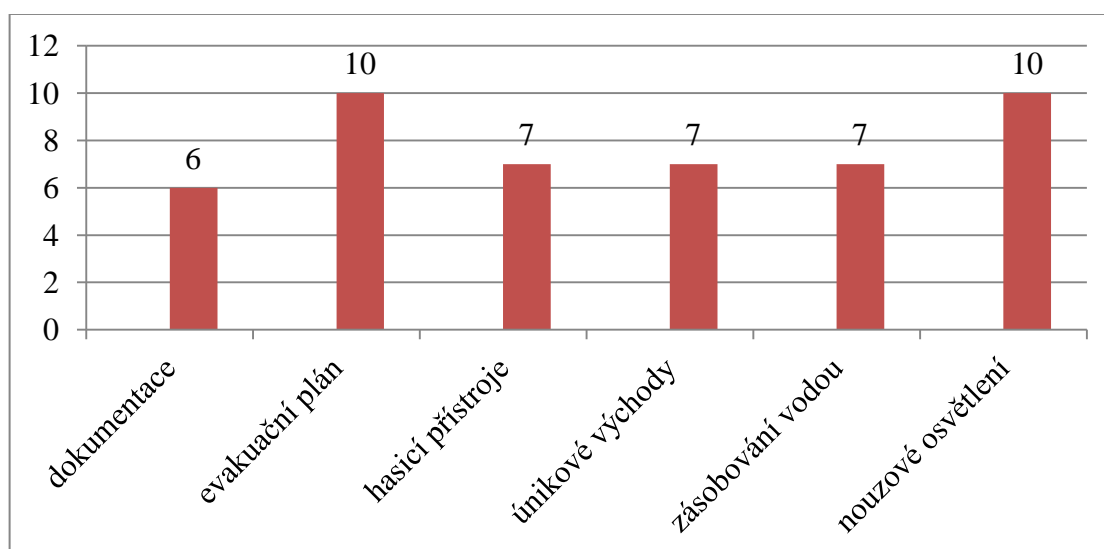
Graf č. 9: Shrnutí závad zjištěných v roce 2007, Zdroj: vlastní výzkum

3.6 Rok 2008

Tabulka č. 9.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2008, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	0	0	0	1	1	1
KK2	1	0	0	1	0	1
KK3	0	0	0	1	1	0
KK4	1	0	1	0	1	0
KK5	0	0	0	0	0	1
KK6	1	1	1	1	1	1
KK7	0	0	1	0	1	1
KK8	1	1	1	1	0	1
KK9	1	1	1	1	0	1
KK10	1	1	0	0	0	0
KK11	1	1	1	1	1	0
KK12	1	1	0	1	1	1
KK13	1	0	1	1	1	1
KK14	1	1	1	1	1	0
KK15	1	0	1	0	1	0
KK16	1	0	0	1	1	1
KK17	1	1	1	0	0	0
KK18	1	1	1	1	1	1
KK19	1	1	1	1	0	1
KK20	1	0	1	1	1	1
KK21	0	1	1	1	1	0
KK22	0	1	1	1	1	1
KK23	1	1	1	0	1	0
KK24	1	1	1	1	1	0
KK25	1	1	1	1	1	1
Závady celkem	6	10	7	7	7	10

V roce 2008 se opakuje vysoká výkonnost příslušníků provádějících výkon státního požárního dozoru, což dokazuje 25 provedených KK. Počet závad je nejvyšší ve skupině nouzové osvětlení a požární evakuační plán, což jsou ty nejzávažnější možné závady přímo ohrožující život zaměstnanců vyskytujících se v objektu. Vzácná je shodnost zjištěných závad a to po 7 ve třech skupinách - volný přístup k zásobování požární vodou, nouzové východy a hasicí přístroje. Celkem 6 závad bylo zjištěno v dokumentaci PO.

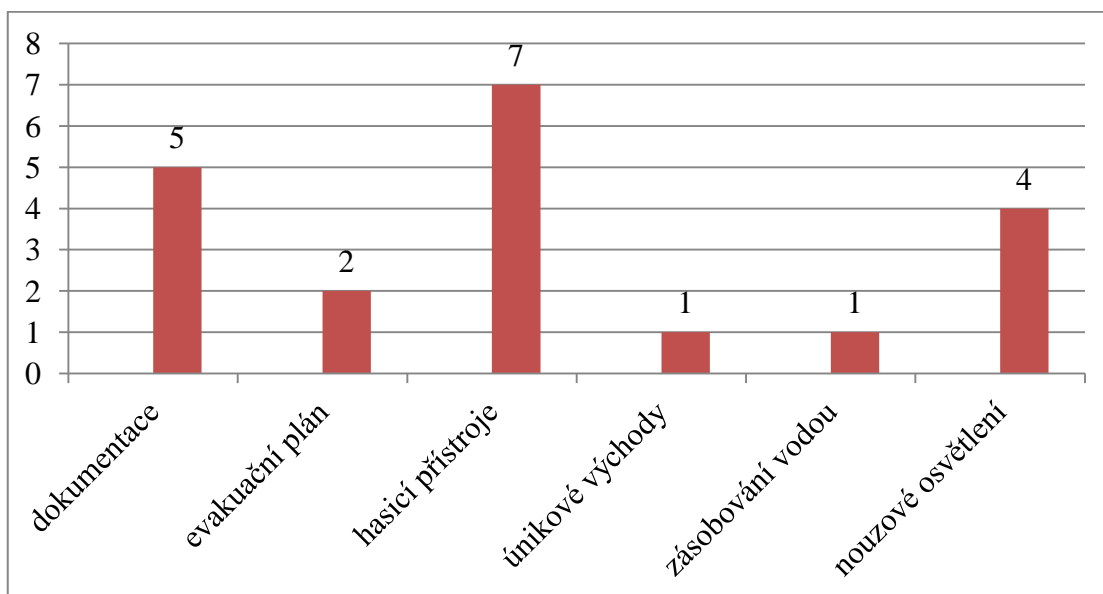
Graf č. 10: Shrnutí závad zjištěných v roce 2008, Zdroj: vlastní výzkum

3.7 Rok 2009

Tabulka č. 10.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2009, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	1	1	1	1	0	0
KK2	1	1	1	1	1	1
KK3	1	1	0	1	1	1
KK4	1	1	1	1	1	0
KK5	1	0	1	1	0	0
KK6	1	1	1	1	1	1
KK7	0	1	1	1	1	1
KK8	1	1	1	1	1	1
KK9	0	1	0	1	1	1
KK10	1	1	1	1	1	1
KK11	1	1	0	1	1	1
KK12	0	0	0	0	1	0
KK13	1	1	0	1	1	1
KK14	0	1	0	1	1	1
KK15	0	1	0	1	1	1
Závady celkem	5	2	7	1	1	4

V roce 2009 je možné pozorovat pokles provedených KK, přesně o deset na konečných 15. Nejvíce závad bylo zjištěno ve skupině hasicích přístrojů (7), následované dokumentací PO s 5 zjištěnými závadami. Nejméně zjištěných závad bylo v kategoriích zásobování požární vodou a únikové východy a to po jedné závadě za tento rok.

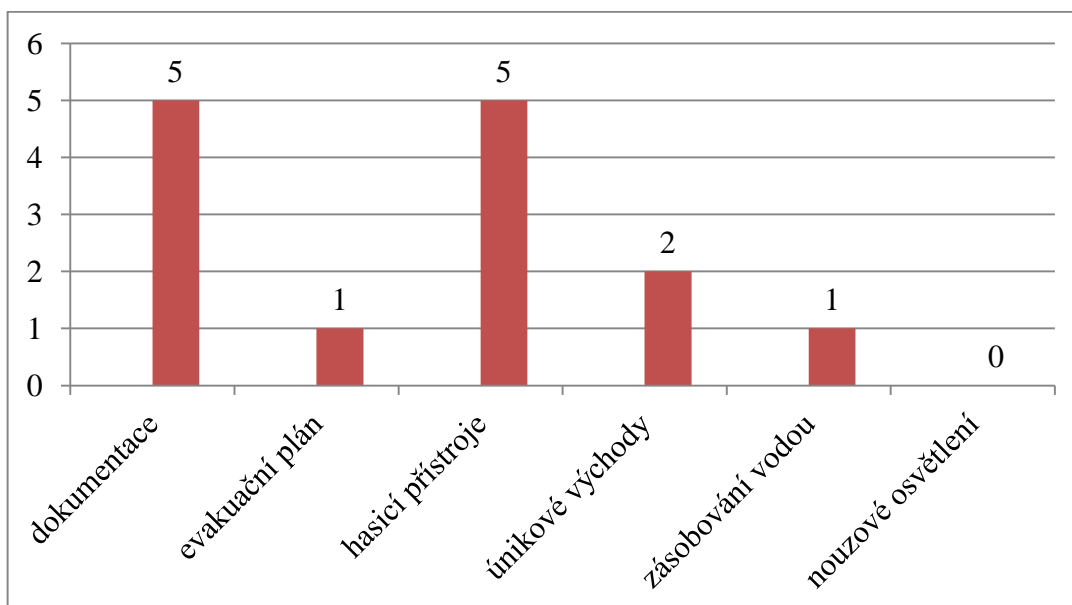
Graf č. 11: Shrnutí závad zjištěných v roce 2009, Zdroj: vlastní výzkum

3.8 Rok 2010

Tabulka č. 11.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2010, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	1	1	1	1	1	1
KK2	1	1	0	1	1	1
KK3	0	1	0	0	1	1
KK4	1	1	0	0	0	1
KK5	1	1	0	1	1	1
KK6	1	1	1	1	1	1
KK7	0	1	1	1	1	1
KK8	1	0	1	1	1	1
KK9	0	1	1	1	1	1
KK10	0	1	1	1	1	1
KK11	0	1	0	1	1	1
Závady celkem	5	1	5	2	1	0

Počet provedených KK i v tomto roce klesá, bylo provedeno o 4 méně oproti roku předešlému, celkem tedy 11. Počet zjištěných závad není nijak vysoký, nejvíc se chybovalo v dokumentaci PO a hasicích přístrojích a to po 5 závadách.

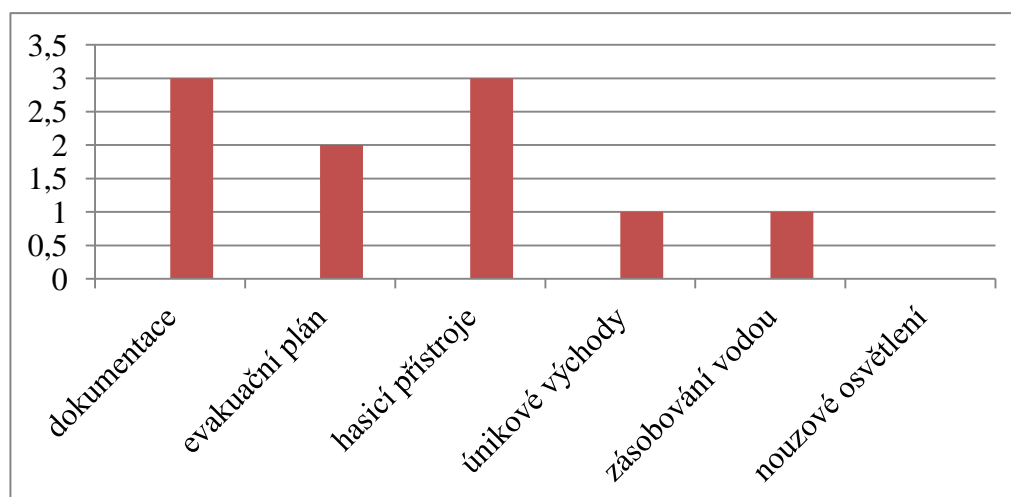
Graf č. 12: Shrnutí závad zjištěných v roce 2010, Zdroj: vlastní výzkum

3.9 Rok 2011

Tabulka č. 12.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2011, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	1	1	1	1	1	1
KK2	0	1	0	1	1	1
KK3	1	1	1	1	1	1
KK4	0	1	1	1	0	1
KK5	1	1	1	1	1	1
KK6	0	0	0	1	1	1
KK7	1	0	0	0	1	1
Závady celkem	3	2	3	1	1	0

Nadále přetrvává klesající trend četnosti provedených KK příslušníky HZS JČK, s tímto trendem přímo koreluje klesající počet zjištěných závad, přesto se ale opakují nejčastější závady v podobě dokumentace PO a hasicích přístrojů. Ani jedna z kategorií není přímo život ohrožující, což je dokázáno nízkou váhou pro výpočet indexu nebezpečnosti.

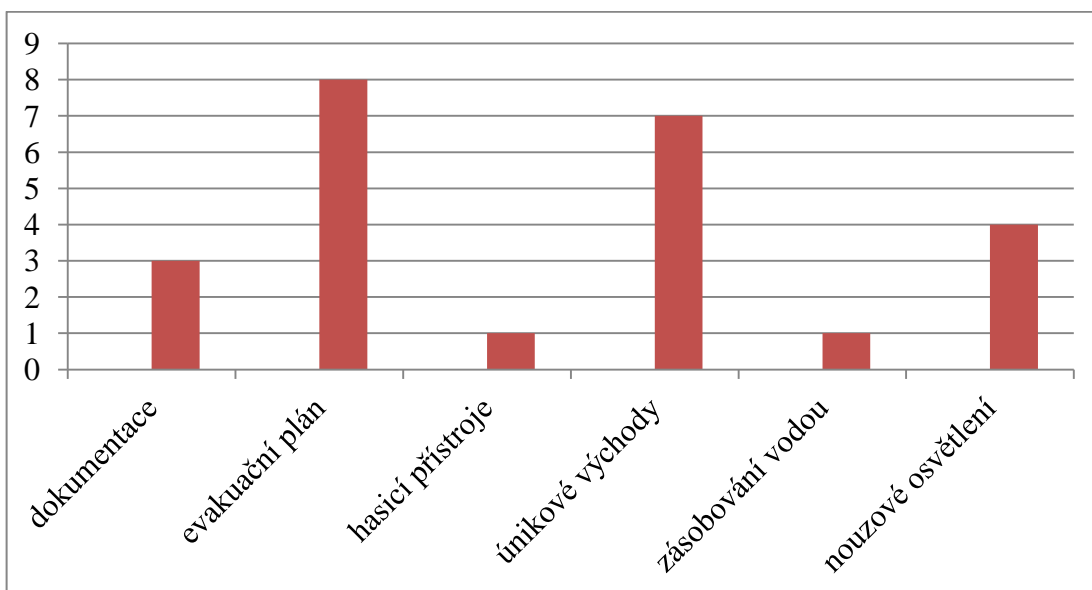
Graf č. 13: Shrnutí závad zjištěných v roce 2011, Zdroj: vlastní výzkum

3.10 Rok 2012

Tabulka č. 13.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2012, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace požární ochrany	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
KK1	1	1	1	0	1	1
KK2	1	0	1	1	1	1
KK3	1	0	1	0	1	0
KK4	1	1	1	1	1	1
KK5	1	0	1	0	1	1
KK6	1	1	1	0	1	1
KK7	1	0	1	0	1	1
KK8	1	0	1	0	1	0
KK9	0	0	1	1	0	1
KK10	0	1	0	1	1	0
KK11	0	0	1	1	1	1
KK12	1	1	1	0	1	0
KK13	1	0	1	1	1	1
Závady celkem	3	8	1	7	1	4

V roce 2012 je možné pozorovat mírné zvýšení četnosti provádění KK, oproti roku 2011 je nárůst téměř dvojnásobný (7 oproti 13 KK). Nejvíce závad bylo zjištěno ve skupině požární evakuační plán (8 závad), v těsném závěsu se skupinou únikové východy (7 závad), Nejméně závad bylo zjištěno ve skupinách hasicí přístroje a zásobování požární vodou, a to po jedné v každé skupině.

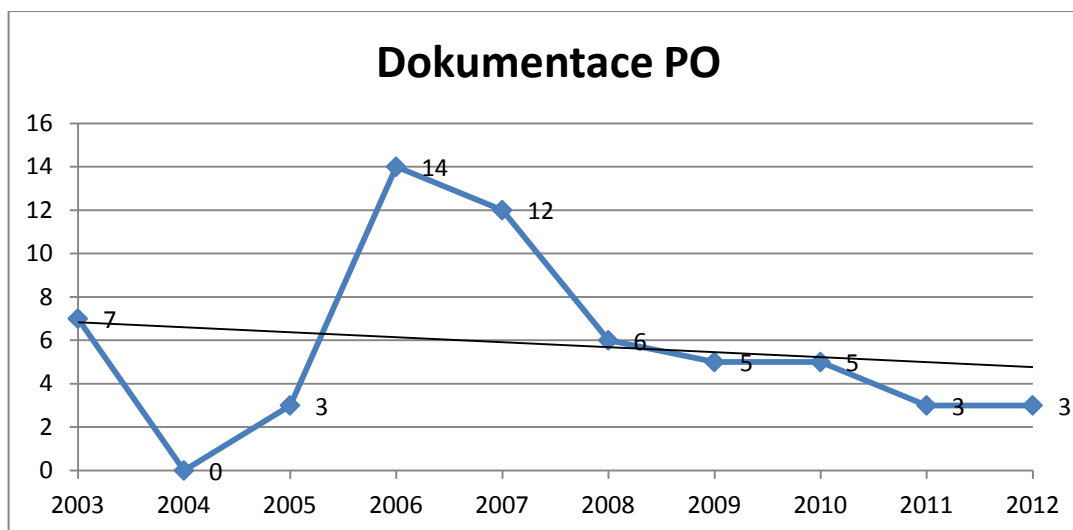

Graf č. 14: Shrnutí závad zjištěných v roce 2012, Zdroj: vlastní výzkum

3.11 Komparace

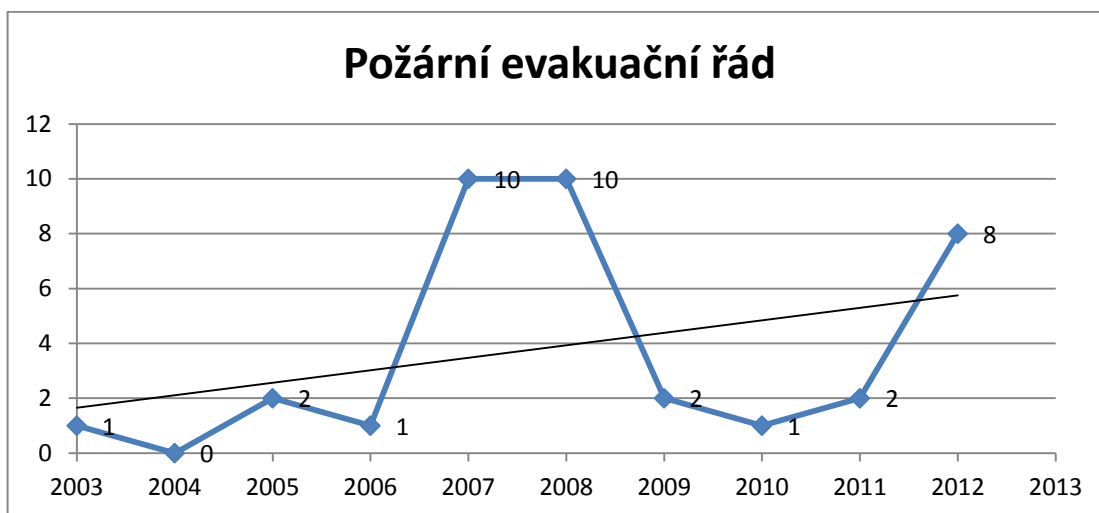
Tabulka č. 14: Srovnání výsledků, Zdroj: vlastní výzkum

	Dokumentace	Požární evakuační plán	Hasicí přístroje	Únikové východy	Volný přístup k zásobování požární vodou	Nouzové osvětlení
2003	7	1	8	4	0	2
2004	0	0	1	0	0	0
2005	3	2	3	0	4	6
2006	14	1	9	7	5	7
2007	12	10	10	7	7	15
2008	6	10	7	7	7	10
2009	5	2	7	1	1	4
2010	5	1	5	2	1	0
2011	3	2	3	1	1	0
2012	3	8	1	7	1	4
celkem	58	37	54	36	28	48
váhy	0,04	0,17	0,15	0,32	0,1	0,22

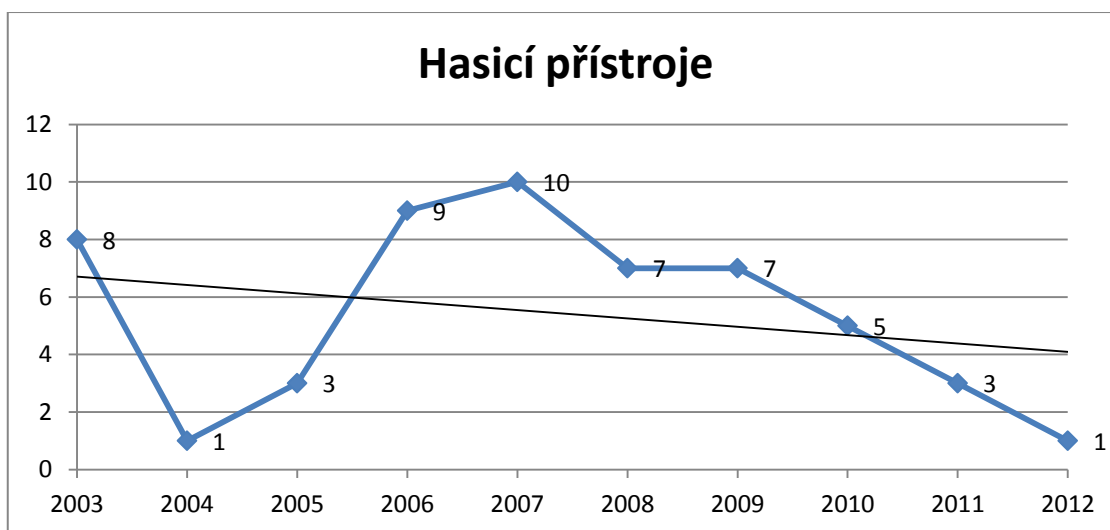

Graf č. 15: Shrnutí zjištěných závad v oblasti dokumentace PO za 10 let,

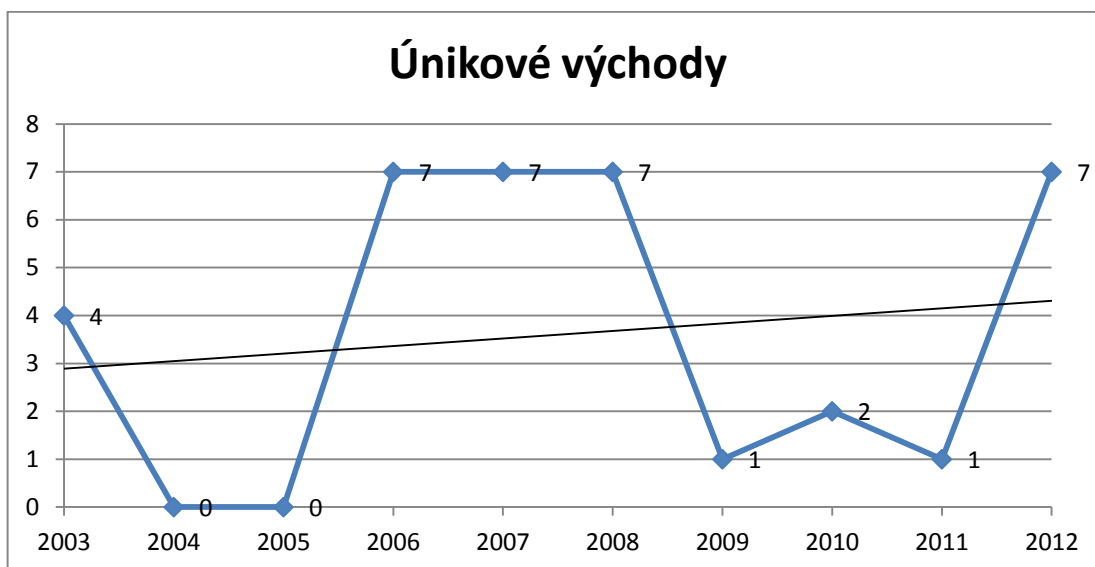
Zdroj: vlastní výzkum

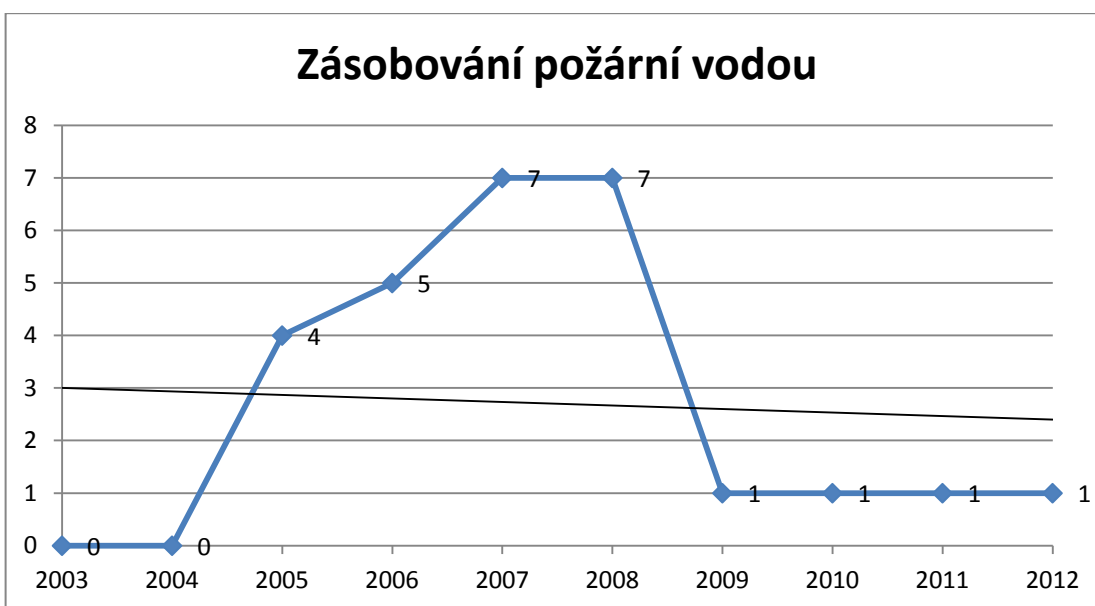
Graf č. 16: Shrnutí zjištěných závad v oblasti požárního evakuačního plánu za 10 let,
Zdroj: vlastní výzkum

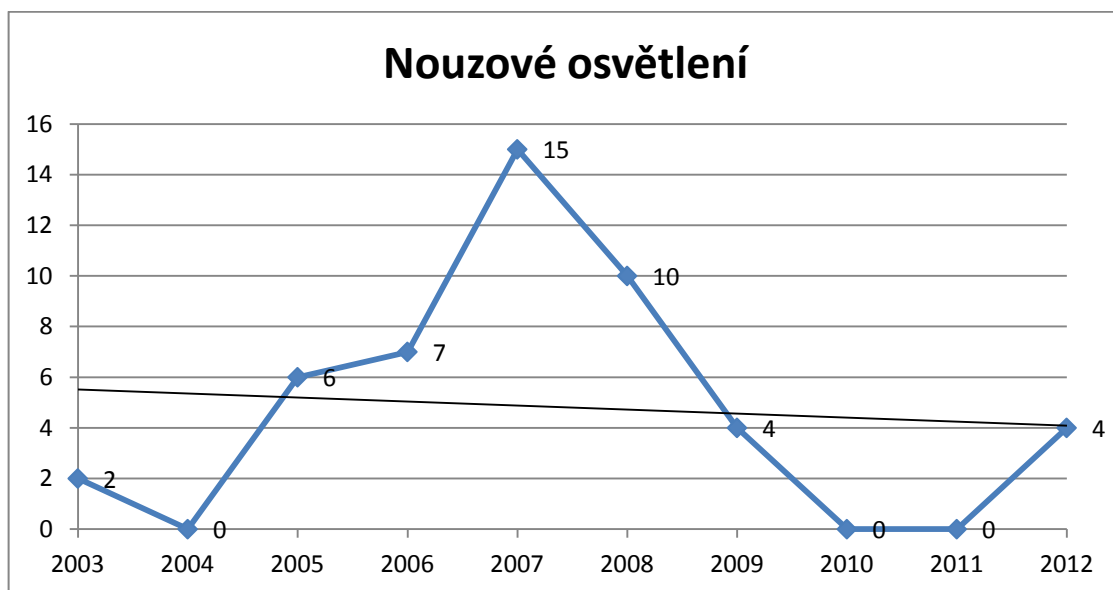
Graf č. 17: Shrnutí zjištěných závad v oblasti hasicích přístrojů za 10 let,
Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 18: Shrnutí zjištěných závad v oblasti únikových východů za 10 let, Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 19: Shrnutí zjištěných závad v oblasti zásobování požární vodou za 10 let, Zdroj: vlastní výzkum

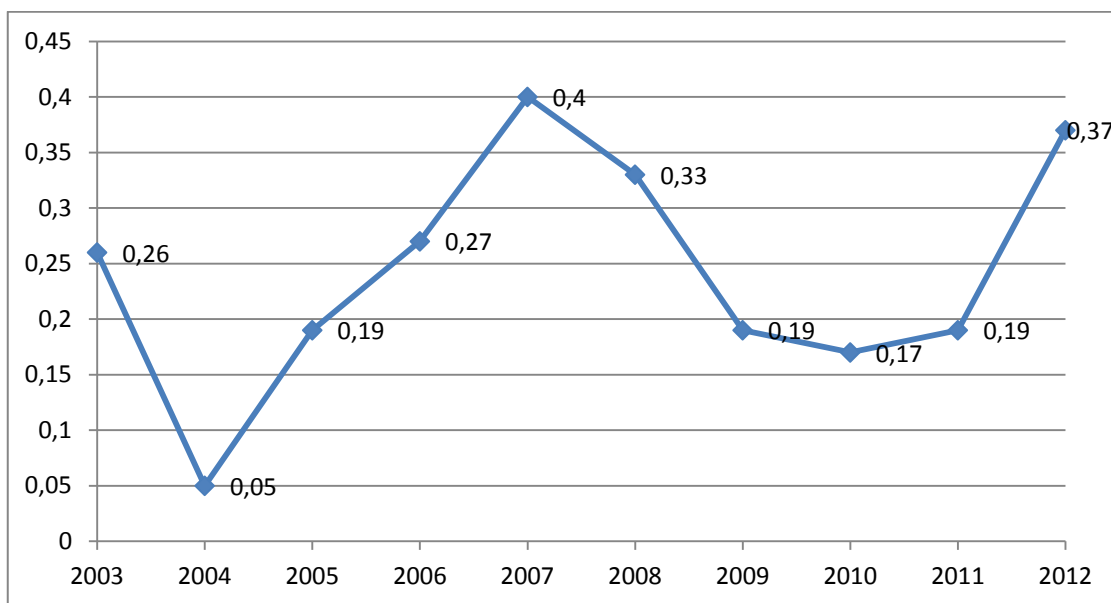
Graf č. 20: Shrnutí zjištěných závad v oblasti nouzového osvětlení za 10 let, Zdroj: vlastní výzkum

Index nebezpečnosti:

Výpočet podle vzorce:
$$/P_{kk}$$

Tabulka č. 15: Index nebezpečnosti, Zdroj: vlastní výzkum

Rok	Index nebezpečnosti
2003	0,26
2004	0,05
2005	0,19
2006	0,27
2007	0,4
2008	0,33
2009	0,19
2010	0,17
2011	0,19
2012	0,37

Graf č. 21: Index nebezpečnosti, Zdroj: vlastní výzkum

4 Diskuze

Po provedené analýze archivních spisů z provedených požárních kontrol poskytnutých příslušníky HZS ČR na krajském ředitelství Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje v Českých Budějovicích, vykonávající státní požární dozor, bylo postupnou eliminací ze všech 700 kontrol vybráno 150 komplexních požárních kontrol a tyto rozčleněny po rocích (viz.tabulka č.1). Z tohoto členění vyplývá, že nejproduktivnějším obdobím byly roky 2007 a 2008, kdy bylo provedeno po 25 komplexních kontrolách. Ze všech komplexních kontrol bylo vybráno 6 parametrů (skupin závad), které byly dále porovnávány. Cílem mé práce bylo zjistit, zda počty závad zjištěných při výkonu státního požárního dozoru v jednotlivých kategoriích stoupají.

Prostudováním zápisů z jednotlivých roků a po ucelení dat do přehledných tabulek a grafů bylo zjištěno, že počet závad koreluje s počtem provedených kontrol v tom roce. Po povodních, které zasáhly ČR v roce 2002, byl zřejmý nárůst zjištěných závad ve všech sledovaných kategoriích, poté počty závad klesly a v dalších letech byl počet závad závislý na počtu provedených kontrol.

V kategorii dokumentace PO dle grafu č. 15 je nejvyšší pík posunut a vrchol se tedy nenachází v letech 2007 a 2008, kdy bylo komplexních kontrol provedeno nejvíce, ale naopak v roce 2008 počet závad v dokumentaci strmě padá a pohybuje se v hladině dlouhodobého průměru 5 závad za sledované desetileté období. Spojnice trendu ukazuje, že se v případě výskytu závad v dokumentaci PO jedná o mírně klesající tendenci. Zjištěné závady lze zcela eliminovat pouze změnou české legislativy, která je příliš přebujelá a v mnoha zákonech si i protirečí a určitě neusnadňuje práci ani subjektům majících za povinnost tato nařízení dodržovat, tak ani příslušníkům HZS ČR, kteří se musejí zabývat stovkami novelizací, a je jim znemožňován výkon činnosti. K efektivitě výkonu nepomohl zvláště nový zákon o kontrole [46], který zavádí průkazy pro příslušníky, kteří se chystají provést požární kontrolu a zavádí povinnost listiny nesmyslně duplikovat při archivaci. Tímto si Česká republika vzala příklad od našich sousedů ze Slovenské republiky, kde podobné nařízení je již v platnosti od roku 2010

[47]. Naštěstí, oproti závadám zjištěným při fyzické kontrole subjektu, nejsou závady zjištěné v dokumentaci požární ochrany život ohrožující.

V kategorii požární evakuační plán vystupují v grafu č. 16 nad obvyklou hladinu opět roky 2007 a 2008, zde to však nelze extrapolovat na nejvyšší počty provedených kontrol v těchto letech, jelikož v ostatních letech se počet zjištěných závad pohybuje kolem jedné, dvou, bez ohledu na počet provedených kontrol. V posledním sledovaném roce 2012 se začíná projevovat následek ekonomické krize, velké podniky s propracovanou vnitřní kontrolou, která se zabývala i BOZP a dokumentací PO, zanikly a na trhu se udržely pouze podniky, které se více soustředí na výrobu a obchod, než na bezpečnost, správnost a úplnost dokumentace a počet zjištěných závad stoupá. Celkově mají zjištěné závady mírně stoupající tendenci. Požární evakuační plán podle subjektivně udělených vah (viz. tabulka č. 14) není život ohrožující prvek zkoumaný při komplexní požární kontrole, ale nelze jeho zvyšující se výskyt ignorovat. Zmírnění růstu závad v tomto směru mezi právníckými a podnikajícími fyzickými osobami by mohla efektivní prevence.

Přijetím vyhlášky č.23/2008 Sb., o technických podmínkách požární bezpečnosti staveb [20], která mimo jiné stanovila povinnost osadit všechny novostavby rodinných domů alespoň jedním hasicím přístrojem, což se ukázalo být velice přínosné pro bezpečnost, ale hlavně tím, že se média zabývala tímto tématem, vzrostla informovanost o této problematice mezi všemi obyvateli, i když se tato nová povinnost prvoplánovitě netýkala právníckých a podnikajících fyzických osob. Tato neplacená mediální kampaň měla za následek snížení počtu zjištěných závad na umístění hasicích přístrojů a jejich funkčnosti, dle grafu č. 17 z deseti závad zjištěných v roce 2007 až po jednu zjištěnou závadu v roce 2012. Takto velká proinformovanost by měla být zachycena oddělením prevence a měla by navazovat preventivní osvěta zaměřená na udržení tohoto příznivého stavu. Hasící přístroj jako takový je podle mého názoru brán jako pomůcka nepatrné hodnoty, která ve výsledku dokáže přímo zachránit lidské životy, případně zcela zamezit šíření požáru v jeho počátcích a tím šetřit i finanční prostředky z veřejných zdrojů.

Závady zjištěné ve skupině únikových východů procházejí za sledované období mírným vzestupem, dle spojnice trendu. Celkově se nejedná o skupinu s vysokým výskytem závad, ale jako prvek přímo zachraňující životy pracovníků nacházejících se na zkoumaném pracovišti. Jako ve skupině závad - požární evakuační plán - jde pravděpodobně o následek finanční krize, jelikož se v případě únikových východů jedná o jejich zatarasení krabicemi s výrobky a jejich prekurzory a subjekt chce ušetřit na skladovacích plochách, případně na dopravě, nebo naopak vážně odbyt výrobků a tyto se v provozovně hromadí. Nejvíce závad bylo zjištěno v letech 2006, 2007 a 2008 a následně v roce 2012 a to shodně po 7 závadách (viz. graf č. 18). Ideálním stavem v této důležité kategorii by byla samozřejmě nula, ale toho lze dosáhnout pouze vyšší vymahatelností pokut, kterou současný právní řád nabízí. Při zjištění omezeného průniku osob nouzovými východy může příslušník HZS ČR provádějící výkon státního požárního dozoru okamžitě zastavit provoz [3], ale v praxi se tato sankce nevyužívá.

Kategorie zásobování požární vodou má z dlouhodobého hlediska mírně klesající tendenci (viz. graf č. 19) co se týče závad u něho zjištěných. Nejvyššího počtu závad bylo zjištěno příslušníky v letech 2007 a 2008 a to shodně po 7 závadách. Nárůst počtu závad je již patrný od roku 2005, do té doby byl počet závad nulový. Po vysoké závadovosti v již zmíněných letech 2007 a 2008 přichází razantní pokles závad a již roku 2009 je zjištěna pouze jedna závada v této kategorii a tento trend přetrvává až do konce sledovaného období v roce 2012. Přesná příčina tohoto stavu mi není známa, avšak se domnívám, že je to, jako v případě hasicích přístrojů, způsobeno vyšším zájmem médií o tuto problematiku a lepší informovaností subjektu. Avšak samozřejmě v menším měřítku než tomu bylo v případě hasicích přístrojů na základě povinnosti opatřit jím každou novostavbu rodinného domu před kolaudací [20]. Zásobování požární vodou má nepřímý vliv na ohrožení života požárem, jelikož se jedná o technickou pomůcku, která usnadňuje zasahujícím hasičským jednotkám boj s požárem a snižuje logistické zatížení sil a prostředků, to znamená, že odpadají prostředky na dálkovou dopravu vody, avšak v případě nedostatku požární vody mohou být ohroženy osoby nacházející se v objektu.

Nouzové osvětlení patří podle mého váhového hodnocení na druhé místo nebezpečnosti, hned po nouzových východech, to znamená, že zjištěná závada v této kategorii je obzvláště důležitá pro přežití pracovníků vyskytujících se v objektu v čase mimořádné události. Nouzové osvětlení je sofistikovaný prostředek usnadňující samoevakuaci a zásadním způsobem snižuje ohrožení života a zdraví ale například i ekonomický dopad na fungování společnosti po likvidaci mimořádné události – náklady na léčení zraněného klíčového odborníka z provozu versus náklady na napájení, zřízení, kontrolu a revize zařízení nouzového osvětlení. Chronologickou analýzou dat získaných z archivních zápisů z komplexních požárních kontrol (viz.graf č.20) můžeme pozorovat růst závad a to od roku 2004 až 2007, s vrcholem právě v roce 2007 s 15 zjištěnými závadami. Od roku 2007 dochází k téměř lineárnímu poklesu závad a roky 2010 a 2011 jsou zcela bez závad. Poslední sledovaný rok 2012 zakončuje statistiku 4 zjištěnými závadami. Celkový trend je ve skupině závad mírně klesající.

Index nebezpečnosti jednotlivých roků znázorňuje jaký je vývoj ochrany obyvatel, co se týče jejich zaměstnavatelů, čili právnických a podnikajících fyzických osob. Jednotlivé váhy, podle kterých se index nebezpečnosti vypočítává, zhodnocují ty nejnebezpečnější závady zjištěné příslušníky HZS JČK vykonávající státní požární dozor, a jak znázorňuje jejich analýza na grafu č. 21, nejnebezpečnějším rokem byl rok 2004 s indexem 0,05, což je dáno i mimo jiné nízkým počtem provedených kontrol, naopak na druhé straně stojí roky 2007 a 2012, které jsou s indexem 0,4, respektive 0,37 za sledované období nejnebezpečnějšími, čili těmi roky s nejvíce nebezpečnými závadami.

Po porovnání všech získaných údajů lze říci, že vzhledem k položené hypotéze – zjištěné závady v jednotlivých kategoriích stoupají – tuto hypotézu nelze potvrdit. Ve 4 ze 6 jednotlivých porovnávaných kategorií se prokázal klesající trend, ve dvou ze 6 kategorií se prokázal vzestupný trend závad a to u kategorie požární evakuační plán a kategorie únikových východů.

5 Závěr

Téma Analýza závad zjištěných při požárních kontrolách prováděných v rámci výkonu státního požárního dozoru Hasičským záchranným sborem Jihočeského kraje za léta 2003 – 2012 dosud nebyla hodnověrně zpracována, proto byl o výsledky této analýzy velký zájem z řad odborníků majících na starost organizaci výkonu státního požárního dozoru, prevence i řízení lidských zdrojů. K analýze byla použita vybraná data z archivních zápisů z komplexních požárních kontrol provedených v okrese České Budějovice. U porovnávaného subjektu se zjišťuje 30 dokumentačních údajů a 7 údajů z fyzické kontroly, pro potřeby této práce byly vybrány 3 závady z dokumentační části a 3 z fyzické kontroly. Pro snadnější porovnávání byly skupinám závad přiřazeny váhy, které subjektivně určují důležitost prvku k bezpečnosti pracovníků nacházejících se na zkoumaném pracovišti, a výpočtem indexu nebezpečnosti se ukázalo, že index v posledních porovnávaných letech stoupá. Tuto skutečnost lze přičíst dozívající ekonomické krizi, která přivedla ke konkurzu léty zavedené firmy a dala vzniknout firmám menšího charakteru, které se zaměřují hlavně na přežití v konkurenčním prostředí a na druhou kolej odsouvají povinnosti a bezpečnost pracovníků, proto například stoupá počet zjištěných závad při zkoumání únikových východů, a jelikož tato kategorie má přiřazenou vysokou míru váhy, index nebezpečnosti tím stoupá.

Při porovnání dat nebyla potvrzena hypotéza, že závady v jednotlivých kategoriích stoupají, protože trend ve 4 ze 6 měl klesající tendenci, pouze ve dvou kategoriích počet zjištěných závad dlouhodobě stoupal. V porovnání s indexem nebezpečnosti lze toto zdůvodnit jednoduše, protože jednou z kategorií, kdy počet závad stoupal, byla kategorie únikových východů, která byla subjektivně hodnocena nejvyšším váhovým koeficientem.

Nejvyšší pokles za sledované časové období lze pozorovat ve skupině hasicích přístrojů. Tuto skutečnost je možné zdůvodnit vyhláškou č. 21/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, která uložila povinnost od roku 2009 opatřit každou novostavbu hasicími přístroji. Tato vyhláška byla často zmiňována v médiích, a proto vzrostla o této problematice mezi občany informovanost. Úkolem na další léta by mělo být zachování povědomí občanů o této problematice a věnování úsilí a finančních

prostředků zdůvodnění potřeby tohoto věcného prostředku PO přímo zachraňujícího život a omezujícího rozsah škod na majetku.

Na úrovni MV - generálního ředitelství HZS ČR, Hasičského záchranného sboru kraje ani například Českého statistického úřadu neexistuje přímá platforma, do které by se zapisovala data zjištěná při komplexních kontrolách. Data z provedených požárních kontrol se zapisují pouze do tzv. Softwaru prevence, který ale nemají v České republice všechny kraje a není centrální výstup. Přesné šetření s počty zjištěných závad se provádí jen u specifických kontrol zadaných Generálním ředitelstvím HZS ČR. Informace z těchto kontrol by se mohly pravidelně objevovat v ročenkách Hasičského záchranného sboru ČR, aby se ukázala spojitost mezi závadami zjištěnými při komplexních kontrolách a například příčinami vzniku požáru, nebo úmrtími v subjektech právnických a podnikajících fyzických osob.

Mým závěrečným přáním je, aby shromážděná data posloužila jako podklad pro další práce zaměřené na toto téma, které by přímo ovlivnily výkon prevence u právnických a podnikajících fyzických osob, kterých se tato data týkají nejvíce.

6 Seznam použitých zdrojů

- [1] Česká republika. Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru: vyhláška o požární prevenci. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, č. 246. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb095-01.pdf>
- [2] ŠENOVSÝ, M. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Ostrava: Sdružení bezpečnostního inženýrství, 2007. SPBI Spektrum. ISBN 978-80-7385-007-4.
- [3] Československá socialistická republika. O požární ochraně. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky č. 34/1985*. 1985, č. 133. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2165>
- [4] Česká republika. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, č. 89. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcansky-zakonik/>
- [5] Česká republika. Zákon České národní rady o přestupcích. In: *sbírka zákonů*. 1990, č. 200. Dostupné z: <http://www.pravnik.cz/uplna-zneni/uz-64.html>
- [6] Statistické ročenky. *Www.hzscr.cz* [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
- [7] MINISTERSTVO VNITRA GŘ HZS ČR ODBOR PREVENCE. *Koncepce požární prevence v České republice*. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2003, 75 s. ISBN 80-866-4009-4.
- [8] EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ. Směrnice rady ze dne 21. prosince 1988 č. 89/106/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se stavebních výrobků. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 1988. 13/sv. 9, s. 296-310.
- [9] EVROPSKÁ UNIE. Nařízení evropského parlamentu a rady (EU) č. 305 ze dne 9. března 2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2011. L 88

- [10] Česká republika. Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, č. 238. Dostupné z: http://www.firebrno.cz/uploads/legislativa/238_2000.pdf
- [11] Království České. Řád k hašení ohně pro země České ze dne 25. července 1785. In: *Zákoník zemský království Českého*. 1785
- [12] Království České. Řád k hašení ohně pro venkov ze dne 22. září 1755. In: *Zákoník zemský království Českého*. 1755
- [13] Království České. Řád k hašení ohně pro královská města pražská ze dne 3. února 1755. In: *Zákoník zemský království Českého*. 1755.
- [14] Československá republika. Vládní nařízení o protektorátní policii. In: *Sbírka zákonů protektorátu Čechy a Morava*. 1944, č. 77.
- [15] Království České. Zákon daný dne 25. května 1876, kterýmž se vydává řád policie v příčině ohně pro království České. In: *Zákoník zemský království Českého*. 1876.
- [16] JANÁČEK, Josef. *České dějiny: Doba pobělohorská*. Praha: Academia, 1968. Janáček, Josef.
- [17] Česká republika. Zákon o státním požárním dozoru a požární ochraně. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1953, č. 35. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=714>
- [18] Československá socialistická republika. Zákon o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1950, č. 62.
- [19] Česká republika. Správní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, č. 500. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/sb174-04.pdf>
- [20] Česká republika. VYHLÁŠKA ze dne 29. ledna 2008 o technických podmínkách požární ochrany staveb. In: *Sbírka zákonů č. 23*. 2008, 10.
- [21] SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2001/95/ES ze dne 3. prosince 2001 o obecné bezpečnosti výrobků. In: *Úřední věstník Evro*. 2002. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:06:32001L0095:CS:PDF>

- [22] 2008/264/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 25. března 2008 o požadavcích na požární bezpečnost, kterou mají splňovat evropské normy pro cigarety podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES. In: *věstník Evropské unie*. 2008.
- [23] Stavební prevence: Požárně bezpečnostní zařízení. *Hzscr.cz* [online]. 2010 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/pozarne-bezpecnostni-zarizeni.aspx>
- [24] Hasičský záchranný sbor České republiky: Státní požární dozor – zjišťování příčin vzniku požárů. *WWW.HZSCR.CZ* [online]. 2010 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/popis-fungovani-procesu-statniho-pozarniho-dozeru-zjistovani-pricin-vzniku-pozaru.aspx>
- [25] MV – GŘ HZS ČR. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra, kterým se stanovují pravidla pro kontrolní činnost prováděnou v rámci státního požárního dozoru vykonávaného hasičskými záchrannými sbory krajů. In: *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a nám.* Praha, 2005, č. 7
- [26] *Www.pozary.cz*. *Www.pozary.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-25]. Dostupné z: <http://www.pozary.cz/clanek/70511-zachrannemu-utvaru-hzs-pribude-dalsi-rotajako-nejvhodnejši-dislokace-byla-vytipovana-jihlava/>
- [27] Česká republika. Nařízení vlády č. 91/2010 Sb., o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, roč. 2010, č. 91, 34/2010 Sb. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-91>
- [28] Česká republika. Koncepce požární prevence v České republice na období let 2012 - 2016. 2011. Dostupné z: <http://databaze-strategie.cz/cz/mv/strategie/koncepce-pozarni-prevence-cr-2012-2016>
- [29] KODERA, Jan. Pod tíhou sněhu padají v ČR střechy. *Www.novinky.cz* [online]. 2006, č. 06 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/76892-pod-tihou-snehu-padaji-v-cr-strechy.html>

- [30] MV – GŘ HZS ČR. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 23 ze dne 12. dubna 2010, k odborné způsobilosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky. In: *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a nám.* 2010, č. 23.
- [31] MV – GŘ HZS ČR. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra, kterým se stanovují pravidla pro kontrolní činnost prováděnou v rámci státního požárního dozoru vykonávaného hasičskými záchrannými sbory krajů. In: *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a nám.* Praha, 2005, č. 7
- [32] MV – GŘ HZS ČR. *Pracovní pomůcka pro kontrolní činnost prováděnou jako součást státního požárního dozoru ze dne 17. srpna 2007.* Ministerstvo vnitra: GŘ HZS ČR, 2007, číslo jednací PO-1502-1/PRE-2007.
- [33] Česká republika. Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky.* 2000, č. 458, 95.
- [34] MV – GŘ HZS ČR. *Pracovní pomůcka pro výkon SPD v oblasti elektrických zařízení.* Ministerstvo vnitra: GŘ HZS ČR, 2011, číslo jednací MV-140719-1/PO-PRE-2011.
- [35] MV – GŘ HZS ČR. *Pracovní pomůcka pro výkon SPD, plynová zařízení a elektrická zařízení.* Ministerstvo vnitra: GŘ HZS ČR, 2004, příloha k číslu jednacímu PO-831/PRE-2004.
- [36] Česká republika. Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií). In: *Sbírka zákonů České republiky.* 2006, č. 59, 25/2006. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-59>

- [37] MV – GŘ HZS ČR. *Pracovní pomůcka pro postup při vyjadřování se k bezpečnostnímu programu prevence závažné havárie a k bezpečnostní zprávě a provádění kontrol u provozovatelů objektů a zařízení*. Ministerstvo vnitra: GŘ HZS ČR, 2006, příloha k číslu jednacímu PO-3169/PRE-2006.
- [38] MV – GŘ HZS ČR. *Pracovní pomůcka k provádění výkonu SPD souvisejícího s podzemními a povrchovými objekty prováděnými hornickou činností a činností prováděnou hornickým způsobem, nakládáním s výbušninami a podzemními objekty vytvořenými ražením podle zákona o hornické činnosti ze dne 25. ledna 2010*. Ministerstvo vnitra: GŘ HZS ČR, 2010, číslo jednací MV-62704-3/PO-2009.
- [39] *Sdružení hasičů ČMS. Záznam z jednání Ústřední odborné rady prevence SH ČMS konaného dne 6. listopadu 2013 v Praze*. Praha, 2013. Dostupné z: http://www.dh.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2479:zaznam-z-6-11-2013&catid=12:ustedni-odborna-rada-prevence-sdrueni-hasi-ech-moravy-a-slezska&Itemid=46
- [40] MV – GŘ HZS ČR. *Pracovní pomůcka pro kontrolní činnost prováděnou jako součást státního požárního dozoru ze dne 17. srpna 2007*. Ministerstvo vnitra: GŘ HZS ČR, 2007, číslo jednací PO-1502-1/PRE-2007.
- [41] STŘEŠINKOVÁ, Jana. Státní požární dozor. *Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje* [online]. 2010 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/prevence>
- [42] MELICHAR, David. SWOT analýza. *ManagementMania* [online]. 2013 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>
- [43] MV – GŘ HZS ČR. ŠVZ HZS ČR Brno, pracoviště Borovany. *Www.hzscr.cz* [online]. 2012 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/svz-hzs-cr-pracoviste-borovany.aspx>
- [44] Průměrné mzdy. *Www.czso.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/aktual-pmz>

- [45] CHYTRÝ, Petr. Stavební prevence. *Www.hzscr.cz* [online]. 2010 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/menu-pozarni-prevence-stavebni-prevence-stavebni-prevence.aspx>
- [46] Česká republika. Zákon o kontrole. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, roč. 2012, č. 255, 86. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-255>
- [47] Prezidium HaZZ SR. Pokyn prezidenta Hasičského a záchranného zboru z 22. februára 2010 o vykonávaní kontrolnej činnosti v rámci štátneho požiarneho dozoru. In: *ZBIERKA POKYNOV PREZÍDIA HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU*. Bratislava, 2010. Dostupné z: http://www.minv.sk/swift_data/source/hasici_a_zachranari/malatinec/interne_pred_pisy/spd/Pokyn_P-HaZZ_35-2006.pdf
- [48] KOŠTÁL, Filip. *Závislost doby trvání komplexní požární kontroly prováděné v rámci výkonu státního požárního dozoru HZS Jihočeského kraje v okrese České Budějovice na počty zjištěných závad za posledních 5 let*. České Budějovice, 2012. Bakalářská. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Ing. Ladislav Karda.

Seznam ilustrací

1. Obr. č. 1.: Mapa procesu stavební prevence
2. Obr. č. 2.: Mapa procesu schvalování posouzení požárního nebezpečí
3. Obr. č. 3.: Mapa procesu výkonu SPD - zjišťování příčin vzniku požárů
4. Graf č. 4.: Vývoj počtu provedených komplexních kontrol
5. Graf č. 5: Shrnutí závad roku 2003
6. Graf č. 6: Shrnutí závad roku 2004
7. Graf č. 7: Shrnutí závad roku 2004
8. Graf č. 8: Shrnutí závad roku 2006
9. Graf č. 9: Shrnutí závad roku 2007
10. Graf č. 10: Shrnutí závad roku 2008
11. Graf č. 11: Shrnutí závad roku 2009
12. Graf č. 12: Shrnutí závad roku 2010
13. Graf č. 13: Shrnutí závad roku 2011
14. Graf č. 14: Shrnutí závad roku 2012
15. Graf č. 15: Shrnutí zjištěných závad za 10 let
16. Graf č. 16: Index připravenosti
17. Graf č. 15: Shrnutí zjištěných závad v oblasti dokumentace PO za 10 let
18. Graf č. 16: Shrnutí zjištěných závad v oblasti požárního evakuačního řádu za 10 let,
19. Graf č. 17: Souhrn zjištěných závad v oblasti hasicích přístrojů za 10 let
20. Graf č. 18: Shrnutí zjištěných závad v oblasti únikových východů za 10 let
21. Graf č. 19: Shrnutí zjištěných závad v oblasti zásobování požární vodou za 10 let
22. Graf č. 20: Shrnutí zjištěných závad v oblasti nouzového osvětlení za 10 let
23. Graf č. 21: Index nebezpečnosti

Seznam tabulek

1. Tabulka č. 1.: Počet provedených komplexních kontrol
2. Tabulka č. 2.: Normativ pro SPD u komplexní požární kontroly
3. Tabulka č. 3.: Fyzická kontrola pracovišť
4. Tabulka č. 4.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2003
5. Tabulka č. 5.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2004
6. Tabulka č. 6.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2005
7. Tabulka č. 7.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2006
8. Tabulka č. 8.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2007
9. Tabulka č. 9.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2008
10. Tabulka č. 10.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2009
11. Tabulka č. 11.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2010
12. Tabulka č. 12.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2011
13. Tabulka č. 13.: Porovnání skupin závad zjištěných KK v roce 2012
14. Tabulka č. 14: Srovnání výsledků
15. Tabulka č. 15: Index připravenosti